

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MELITA SMODIŠ

ZASEBNE NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE NA PODROČJU
ŠPORTA IN REKREACIJE V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MELITA SMODIŠ

Mentorica: red. prof. dr. ZINKA KOLARIČ

ZASEBNE NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE NA PODROČJU
ŠPORTA IN REKREACIJE V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

ZASEBNE NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE NA PODROČJU ŠPORTA IN REKREACIJE V SLOVENIJI

V sklop zasebnih neprofitnih volonterskih organizacij spadajo tudi društva na področju športa in rekreacije. Cilj naloge je bil umestiti zasebne neprofitno-volonterske organizacije na področju športa in rekreacije v Sloveniji v del družbenega prostora, imenovanega civilna družba. Zanimalo me je, ali lahko na podlagi lastnosti športnih društev določimo, kje v civilni družbi se nahajajo. Zanimalo me je, ali se nahajajo v sredini civilne družbe, bolj proti sferi države, bolj proti sferi trga ali pa morda bolj proti sferi neformalnih socialnih mrež. Na podlagi analize podatkov iz vprašalnika, ki sem ga pošiljala na športna društva v Sloveniji, sem pridobila podatke, ki sem jih analizirala in na podlagi rezultatov te analize lahko zaključim, da se 40,3 % društev iz vprašalnika nahaja v sredini civilne družbe, 33,7 % se jih nahaja blizu sfere skupnosti, 16,6 % bliže sferi trga, 9,5 % pa se približuje sferi države. Seveda to velja za vzorec in te razdelitve ne moremo posplošiti na celotno populacijo.

Ključne besede: Trikotnik blaginje, civilna družba, zasebne neprofitno-volonterske organizacije, športna društva.

PRIVATE NON-PROFIT VOLUNTEER SPORTS AND RECREATIONAL ORGANISATIONS IN SLOVENIA

Private non-profit volunteer organisations include sports and recreational associations. The aim of the task was to place private non-profit volunteer sports and recreational organisations in Slovenia into the part of social sphere called civil society. I wanted to find out if it is possible to determine what is the position of sports clubs in civil society on the basis their characteristics. Moreover, I aimed to determine whether they are in the centre of the civil society or more towards the domain of the state or market or perhaps non-formal social networks. The analysis of data contained in the questionnaire that I sent to sports clubs in Slovenia provided me data which I analysed. On the basis of the analysis results I can establish that 40.3% of clubs that filled in the questionnaire are in the centre of the civil society, 33.7% close to the community, 16.6% closer to the market domain and 9.5% close to the state domain. Naturally, this is true only of the sample and the said distribution cannot be applied also to the entire population.

Key words: Welfare mix, civil society, privat non-profit volunteer organisations, sports associations.

KAZALO

KAZALO	4
1. UVOD.....	6
2. OPREDELITEV POJMOV	8
2.1 KONCEPT TRIKOTNIKA BLAGINJE	8
2.2 CIVILNA DRUŽBA	12
2.3 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE	12
2.4 TIPOLOGIJA NEPROFITNIH ORGANIZACIJ.....	14
3. RAZVOJ ZASEBNEGA NEPROFITNO-VOLONTERSKEGA SEKTORJA V SLOVENIJI	16
3.1 PRVI ZAMETKI NEPROFITNO-VOLONTERSKIH ORGANIZACIJ V SLOVENIJI..	17
3.2 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V OBDOBJU AVSTRO- OGRSKE MONARHIJE IN KRALJEVINE JUGOSLAVIJE	17
3.3 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V OBDOBJU SOCIALIZMA	18
3.4 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V SAMOSTOJNI SLOVENIJI	18
4. ZGODOVINA ŠPORTNEGA ORGANIZIRANJA NA OBMOČJU SLOVENIJE.....	19
4.1 ORIS ZGODOVINE ŠPORTA PRI NAS	20
4.1.1 ŠPORT MED SVETOVNIMA VOJNAMA	22
4.1.2 ŠPORT MED NOB.....	23
4.1.3 ŠPORT PO LETU 1945	23
4.1.4 ŠPORT V NOVI IN NEODVISNI SAMOSTOJNI DRŽAVI SLOVENIJI	24
5. UMESTITEV ZASEBNIH NEPROFITNO-VOLONTERSKIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU ŠPORTA IN REKREACIJE V SLOVENIJI V CIVILNO DRUŽBO	25
5.1 PREDPOSTAVKE	26
5.2 VZOREC	27
5.3 VPRAŠALNIK IN SPREMENLJIVKE.....	27
5.4 ANALIZA	39
5.4.1 Letnica nastanka	39
5.4.2 Zaposleni po pogodbi	44
5.4.3 Lastnina društva.....	48
5.4.4 Redno zaposleni.....	50

5.4.5 Vir dohodka	53
5.4.6 Poslanstvo društva	54
5.5 UGOTOVITEV GLEDE NA PREDPOSTAVKE IN ANALIZO	58
5.6 NADALJEVANJE ANALIZE – UMESTITEV DRUŠTEV V CIVILNO DRUŽBO	59
6. SKLEP	63
LITERATURA	65
PRILOGA	68

1. UVOD

V sklop zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij spadajo organizacije na področjih kulture in umetnosti, športa in rekreacije, izobraževanja in raziskovanja, zdravstva, socialnega varstva, varstva okolja, zaščite rastlin in živali, razvoja lokalne skupnosti, pravnega svetovanja in zagovorništva, mednarodnega sodelovanja in povezovanja, poslovnega, poklicnega in stanovskega združevanja, interesnega združevanja družbenih skupin, požarnega varstva in zaščite pred naravnimi nesrečami in drugo. Te organizacije so namenjene zadovoljevanju tistih potreb državljanov, ki jih ne morejo zadovoljiti s pomočjo organizacij, katerih ustanovitelj je država, s pomočjo trga ali s pomočjo neformalnih socialnih vezi.

V mojem diplomskem delu se bom posvetila zasebnim neprofitno-volonterskim organizacijam na področju športa in rekreacije v Sloveniji, torej organizacijam, v katere se vključujejo državljanji, da zadovoljijo potrebe, ki jih imajo v povezavi s športno in rekreativno aktivnostjo in dejavnostjo. Za proučevanje tega sklopa neprofitno-volonterskih organizacij sem se odločila zato, ker me spremljajo praktično že vse življenje, v športnem društvu pa sem tudi redno zaposlena.

Cilj in namen naloge je umestiti zasebne neprofitno-volonterske organizacije na področju športa in rekreacije v Sloveniji v del družbenega prostora, imenovanega civilna družba. Začela bom s teoretično opredelitvijo pojmov, ki opisujejo prostor, v katerem se te organizacije nahajajo: družbeni prostor, koncept trikotnika blaginje, civilna družba, ter drugih pojmov, ki so bistveni pri iskanju cilja te naloge: neprofitnost vs. profitnost, javno vs. privatno, formalno vs. neformalno itd. Orisala bom zgodovinski razvoj in pomen zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij v Sloveniji, med njimi tudi športnih društev od »Južnega sokola« do danes, ko je športnih organizacij bistveno več in se od tistih prvih razlikujejo že po sami misiji, zaradi katere takšna organizacija nastane.

Nadaljevala bom z glavnim namenom naloge, to je natančno določiti prostor, lokacijo v civilni družbi, kjer se nahajajo športna in rekreacijska društva. Cilj naloge je na podlagi lastnosti, ki jih imajo športna društva, pokazati na točko v civilni družbi, kjer se te organizacije nahajajo. Nedvomno se športna društva med seboj razlikujejo in se zato zelo razpršeno nahajajo v vmesnem prostoru med državo, trgom in neformalnimi združbami.

Nekatera se nahajajo v središču civilne družbe, nekatera se zaradi lastnosti, ki jih imajo, bolj približujejo sferi trga, druga sferi države in spet naslednja so bliže neformalnim socialnim mrežam, skupnostim. Z namenom pridobiti potrebne podatke za to umestitev sem uporabila različne metode in postopke. Najprej sem na Ministrstvu za notranje zadeve zaprosila za izpis društev na področju športa in rekreacije v Sloveniji. Iz tega seznama 7.416 društev sem izdelala vzorec in na društva pošiljala vprašalnik, ki mi je podal potrebne informacije o lastnostih društev, ki so bistvene za umestitev društev v sfero civilne družbe. Potem sem na podlagi teoretične opredelitve neprofitno-volonterskih organizacij oblikovala predpostavke o tem, kakšne lastnosti imajo športna društva glede na to, kje v civilni družbi se nahajajo. Na osnovi teh predpostavk sem podatke o društvih, ki sem jih dobila iz izpolnjenih vprašalnikov, obdelala v računalniških programih Excel in SPSS. Iz rezultatov analize sem iskala povezanosti med določenimi lastnostmi društev, ki so potrdile, da obstajajo določena društva, ki so si med seboj bolj podobna kot druga. Na podlagi nadaljnjih analiz sem poskušala pokazati, koliko društev iz vzorca se nahaja bliže sferi trga, koliko bliže sferi države in koliko bliže neformalnim skupnostim.

2. OPREDELITEV POJMOV

2.1 KONCEPT TRIKOTNIKA BLAGINJE

Pri opredeljevanju zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij naletimo na problem, saj je zelo težko najti ustrezen termin, ki bi objel vse lastnosti, ki jih te organizacije imajo. Zaradi tega se je oblikovala vrsta terminov za te organizacije, vendar pa ima vsak od teh tako dobre kot slabše strani, saj poudarja le neko določeno značilnost teh organizacij in zanemarja druge.

Oblikovanja definicije za te organizacije so se družboslovci lotili tako, da so jih postavili v družbeni prostor. V ta namen je v drugi polovici 80. let nastal koncept trikotnika blaginje s strani avtorjev, kot so: Streeck in Schmitter, Abrahamson in Evers (Kolarič in drugi 2002: 15).

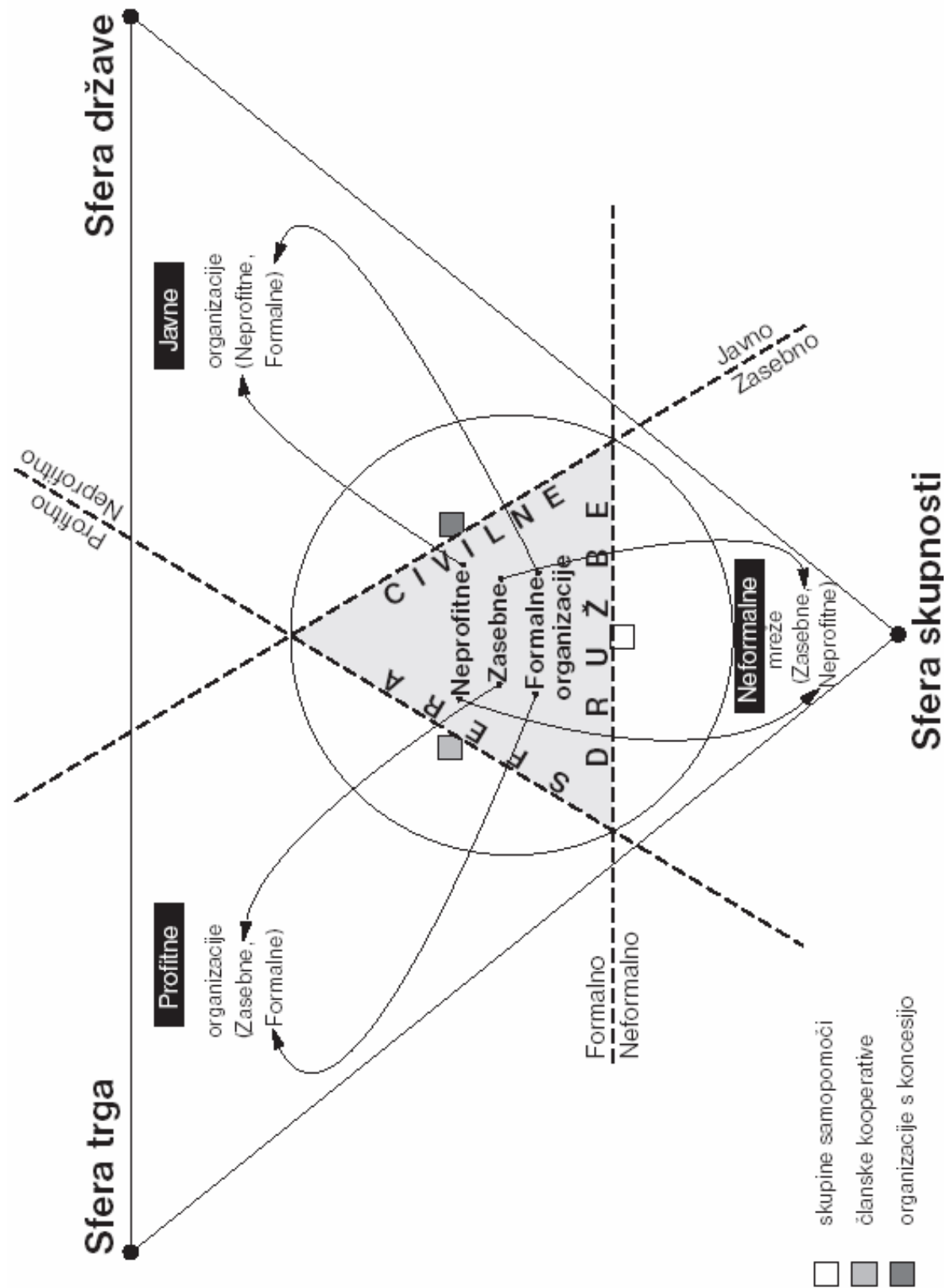
Tako so družbeni prostor omejili s tremi družbenimi področji, sferami, iz katerih posamezniki dobivamo dobrine za življenje. To so:

Trg: To je tisti del družbenega prostora, kjer delujejo organizacije, katerih primarni cilj je ustvarjanje in povečevanje profita, ki si ga med seboj razdelijo lastniki organizacije. Organizacije v tej sferi nudijo državljanom dobrine po tržnih cenah, torej je instrument za zagotavljanje sredstev denar.

Država: Država ustanavlja organizacije, ki delujejo in služijo v javnem interesu, to je v javno dobro, ki je »po uveljavljenem stališču pravne doktrine stvar, ki jo pod enakimi pogoji, določenimi z zakonom ali predpisom lokalne skupnosti, lahko uporablja vsakdo« (Ude 1994: 121). Tudi organizacije v tej sferi imajo svoj instrument oziroma način, preko katerega ustvarjajo sredstva, to je moč.

Skupnost: V sferi skupnosti delujejo tiste »organizacije«, ki so izven pokroviteljstva države in tržnih lastnosti, to so socialne mreže, kot so družina, sorodstvo, skupine prijateljev ... (Kolarič in drugi 2002: 16). Sredstva v tej sferi se pridobivajo z instrumentom solidarnosti.

Slika 2.1.1. Zasebne neprofitne organizacije – entitete v sferi civilne družbe.

Vir: Kolarič in drugi 2002: 17.

Vse organizacije v družbenem prostoru pa se med seboj lahko povezujejo ali izključujejo glede na to, kje v trikotniku blaginje se nahajajo. Med seboj jih povezujejo ali izključujejo tri dimenzije (Kolarič in drugi 2002: 18):

1. PROFITNO – NEPROFITNO

Ta dimenzija loči trg kot prostor, kjer delujejo profitne organizacije od sfere države in sfere skupnosti. S tem so v konceptu trikotnika blaginje od profitnih organizacij ločene organizacije, katerih namen ni ustvarjanje in povečevanje profita, temveč javno oziroma skupno dobro. Pri tem, kaj sploh je javno dobro oziroma splošno družbeno dobro, ima največjo besedo država, saj javne avtoritete (politiki, država) določijo kriterije, ki opredeljujejo javno dobro in ga tudi zagotavljajo. To počno na tri načine.

- 1) Država producira javno dobro preko javnih zavodov. Do njihovih produktov imajo vsi državljani dostop pod enakimi pogoji.
- 2) Država financira produkcijo javnega dobrega, ki ga producirajo neprofitne organizacije, ki imajo z državo koncesijo.
- 3) Država niti ne producira niti ne financira določenega javnega dobrega, ki ga producirajo neprofitne organizacije, vendar pa jih pri tem vseeno podpira in jim v zameno prizna status izvzetosti iz plačevanja davkov in jih pri njihovem delovanju budno nadzira in kontrolira, kaj se dogaja z dobičkom, ki ga ta organizacija ustvari. Profit morajo namreč vlagati v širitev svoje dejavnosti in ne deliti med lastnike.

Neprofitne organizacije pa niso le tiste organizacije, ki delujejo v splošno družbeno dobro, ampak sem uvrščamo tudi organizacije, ki delujejo v dobro članov te organizacije, to je v skupno dobro. To pomeni da organizacija kot celota, torej člani neke skupine, lahko proizvajajo, realizirajo in tudi koristijo produkte, ki jih v okviru te organizacije ustvarjajo.

2. JAVNO – ZASEBNO

Organizacije delimo na javne in zasebne glede na ustanovitelja, lastnika organizacije. V primeru, da je ustanoviteljica organizacije država, to organizacijo označimo kot javno

oziroma državno institucijo. V primeru pa, da je ustanovitelj privatna fizična ali pravna oseba, pa organizacijo označimo za zasebno.

3. FORMALNO – NEFORMALNO

Ta lastnost se nanaša na stopnjo organiziranosti, institucionaliziranosti. Bolj kot je neka organizacija obdana z normami, pravili ali celo z zakoni, bolj je organizacija formalna in na drugi strani, bolj kot je organizacija »svobodna«, bolj je neformalna.

Tako te dimenzije razdelijo koncept trikotnika blaginje na način, da vsaka dimenzija eno sfero loči od drugih dveh. Tako nastane presek trikotnika blaginje na tak način, da se pojavi vmesni prostor, ki ga imenujemo civilna družba. Te dimenzije ustvarijo prostor v trikotniku blaginje na naslednji način (Kolarič in drugi 2002: 18):

- dimenzija formalnega, ki loči »vmesni prostor« od neformalnih socialnih mrež, vendar pa ga ne loči od trga in države,
- dimenzija privatnega, ki loči »vmesni prostor« od javnega, državnega, ne loči pa ga od trga in neformalnih entitet,
- dimenzija neprofitnega, ki loči »vmesni prostor« od trga, vendar ne od države in neformalnih mrež.

Glede na to, da so zaradi teh dimenzij, ki dajejo organizacijam v tem »vmesnem prostoru« različne poudarke in s tem različne lastnosti in logike delovanja, se organizacije razlikujejo po tem, da so nekatere bolj druge manj formalne, da so nekatere bolj druge manj profitne in nekatere manj druge bolj javne oz. zasebne. O tem je govoril tudi Pestoff (Pestoff 1992: 24):

It is essential to keep several important distinctions in mind when examining the welfare mix and the interrelatedness of these social orders. These are differences between public/private, for-profit/nonprofit, and formal/informal institutions. Each of these institutions illustrates a unique combination of characteristics. Public agencies are normally formal, nonprofit organizations, while private firms are normally formal, for-profit organizations. Households are normally informal, private nonprofit organizations, while voluntary associations are normally formal, private nonprofit organizations.

2.2 CIVILNA DRUŽBA

Kljub temu da so konec 80. let prejšnjega stoletja družboslovci (Evers, Abrahamson, Pestoff) s pomočjo koncepta trikotnika blaginje zelo nazorno pokazali, kje se civilna družba nahaja, pa še vedno ne obstaja neka enotna definicija tega segmenta družbenega prostora (Kolarič in drugi 2002: 15), saj so družboslovci skozi čas in različne politične režime ta pojem različno definirali (Szabo 2004: 77–95). Za moje preučevanje pa naj bo dovolj, da je civilna družba segment v konceptu trikotnika blaginje, ki se nahaja v vmesnem prostoru med trgom, državo in skupnostjo in je tako prostor, v katerem delujejo zasebne neprofitno-volonterske organizacije.

Tako je civilno družbo opredelil tudi Muukkonen (CONIFEGO – Midterm conference on European Citizenship-challenges & possibilities, 1–3 Junij 2007):

Civil society is the oldest off all concepts related to third sector. In modern usage it emphasises, on one hand, the distinction between the official realm of the state and the grassroots activity of ordinary people and on the other hand, the distinction between the market and the life world of ordinary people. The concept includes not only all kinds of autonomous associations, co-operatives, social movements, mutual help and other informal groups but families and informal personal networks, too.

2.3 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE

Kot je bilo že prej omenjeno, se neprofitne volonterske organizacije nahajajo v vmesnem, intermediarnem prostoru med trgom, državo in neformalnimi socialnimi mrežami, torej v sferi civilne družbe. Vendar pa ta vmesni prostor ni absolutno zaprt in ločen od trga, države in civilne družbe, ampak je hkrati tudi odprt, tako da dobimo v tem sklopu celo paleto različnih organizacij, ki so si med seboj podobne, pa se kljub temu bistveno razlikujejo.

Tudi Evers je zaključil, da so organizacije v civilni družbi pod vplivom države, pod vplivom privatnih tržnih organizacij in pod vplivom potreb, ki izhajajo iz neformalnih družinskih vezi in življenja v skupnosti. Kar pa te organizacije razlikuje med seboj, je razmerje med temi tremi sferami (Evers in Laville 2004: 15).

Mejo ločnico med trgom in državo predstavlja profitnost oz. neprofitnost, mejo med trgom in civilno družbo formalnost oz. neformalnost ter mejo med državo in civilno družbo javnost oz. privatnost. In to daje posebne lastnosti neprofitno-volonterskim organizacijam.

Pri opredelitvi teh lastnosti organizacij je pomembno poudariti, da nam skupek vseh treh lastnosti objame nek specifičen tip organizacije, vsako nagibanje bolj k eni kot k drugi ali tretji lastnosti pa neko organizacijo potegne ven iz tega okvira, čez mejo prostora, ki ga vse tri skupaj zarišejo. Posebnost organizacij, ki so v jedru trikotnika, je to, da so po svojih lastnosti zelo dinamične, fluidne, lahko se gibljejo v vse smeri, kar pa daje še poseben izziv tistim, ki te organizacije preučujejo, kakor seveda tistim, ki jih upravljajo, saj je prvi pogoj za uspešno upravljanje take organizacije precizna umestitev v ta kompleksen prostor, saj le-ta določa način upravljanja.

Zaradi vsega tega prepletanja je prišlo do problema pojmovanja raznih organizacij, saj vseh teh raznovrstnosti ni mogoče zajeti hkrati v enem pojmu, zato obstaja več terminov za te organizacije, kot npr.: charitable sector, independent sector, voluntary sector, tax-exempt sector, non-governmental sector, economie sociale, non-profit sector, civil society sector ... (Kolarič 1994a: 107–109).

Te različne opredelitve organizacij, ki sodijo v »vmesni prostor«, so povzročile tudi različne sklope definicij teh organizacij (Salamon in Anheier v Kolarič 1994a: 110):

- Legalna definicija v ta sektor prišteva organizacije, ki jih sem uvršča zakon, v Sloveniji so to društva, fundacije, cerkvene skupnosti, kooperative, privatni zavodi in so v skladu s slovensko zakonodajo iz davkov izvzete organizacije.
- Ekonomska definicija organizacije razvršča glede na vir prihodkov in v skladu s tem so neprofitne organizacije tiste, ki več kot polovico prispevkov pridobijo od privatnih donatorjev, članarin itd.
- Funkcionalna definicija deli organizacije glede na funkcijo, ki jo opravljajo, in sicer ali delujejo v javno dobro, skupno dobro, splošno dobro ...

- Strukturalno-operacionalna definicija poudarja osnovno strukturo in delovanje organizacij. Bistven kriterij po tej definiciji je namen, poslanstvo, zaradi katerega je organizacija ustanovljena (Salamon in Anheier v Kolarič 2002: 20), in je po mnenju L. M. Salamona in H. K. Anheierja najbolj uporabna in ekonomična, saj zajame vse organizacije, ki imajo določene skupne strukturalne značilnosti, čeprav je njihovo področje delovanja in geografska lokacija bistveno različna.

Pri vseh naštetih definicijah neprofitno-volonterskih organizacij pa moramo opredeliti tiste minimalne značilnosti, ki jih organizacija mora imeti, da jo lahko prištevamo mednje. Te minimalne značilnosti pa so (Anheier in List 2005: 182; Salamon in drugi, 2003: 7–8): »

- Organized, i.e. institutionalized to some extent;
- Privat, i.e. institutionally separate from government;
- Non-profit-distributing, i.e. not returning profits to their owners or directors;
- Self-governing, i.e. able to control their own activities;
- Voluntary, i.e. involving some meaningful degree of voluntary participation.«

Tudi Annette Zimmer je poudarila to raznolikost, pa vendar podobnost neprofitno-volonterskih organizacij (Zimmer 2004: 21):

In today's societies, there is an immense diversity of nonprofit/civil society organizations. They are active in arts and culture, in social services, in advocacy and community related issues. Hospitals are organized as nonprofit organizations, as are symphony orchestras and sports clubs. Although all these organizations are working in different fields, fulfilling a variety of societal tasks, the sector approach underlines the fact that these organizations have specific features in common. They are public regarding their organizational goals and intentions, but they are private with respect to their administrative structures and working procedures.

2.4 TIPOLOGIJA NEPROFITNIH ORGANIZACIJ

Vse organizacije v družbi lahko delimo na različne vrste organizacij, za kar obstajajo različni kriteriji, ki organizacije delijo na podskupine.

Vse organizacije, ki tvorijo družbo, lahko že na samem začetku s kriterijem cilja oziroma misije – samega bistva, vzroka nastanka organizacije – razdelimo na profitne in neprofitne organizacije. Cilj, misija profitnih organizacij je ustvarjanje, povečevanje profita, medtem ko je cilj neprofitnih organizacij delovanje v splošno dobro (Kolarič 1994a: 110–112).

Ker mene v tej nalogi zanimajo le neprofitne organizacije, bom nadaljevala le s tipologijo neprofitnih organizacij.

1. KRITERIJ USTANOVITELJA

Prvi kriterij, po katerem lahko razčlenimo neprofitne organizacije, je kriterij ustanovitelja oziroma lastnika organizacije. Po tem kriteriju obstajajo neprofitne organizacije, katerih lastnik, ustanovitelj je država (vlada), in zato te organizacije imenujemo vladne ali državne javne organizacije. Če pa je lastnik neprofitnih organizacij privatna fizična ali pravna oseba, te neprofitne organizacije imenujemo zasebne (nevladne) neprofitne organizacije (Kolarič 1994a: 111).

2. KRITERIJ IZVAJALCA AKTIVNOSTI

Če slednje razčlenimo po kriteriju izvajalca aktivnosti, ločimo profesionalne, volonterske ali pa mešane nevladne neprofitne organizacije. Že sama imena teh organizacij nam povedo, da so izvajalci aktivnosti profesionalnih organizacij za opravljanje svojih nalog strokovno usposobljeni posamezniki, ki se ukvarjajo izključno s to dejavnostjo. V volonterskih neprofitnih organizacijah aktivnosti organizacije opravljajo prostovoljci, volonterji, ki to počno iz različnih razlogov (veselje do tega dela, nujno zlo ...). V mešanih nevladnih neprofitnih organizacijah pa aktivnosti organizacije izvajajo tako v tej organizaciji zaposleni profesionalci kot volonterji (Kolarič 1994a: 111–112).

3. KRITERIJ CILJNE SKUPINE

Ta kriterij nam da odgovor na vprašanje, kdo koristi produkte, storitve, ki jih neprofitno-volonterske organizacije producirajo, torej ali zasebne neprofitno-volonterske organizacije delujejo v korist vseh članov družbe ali samo za člane neke skupine (Kolarič 1994a: 111).

V tem poglavju bi omenila tudi »International Classification of Nonprofit Organizations« (Salomon in Anheier 1996), ki neprofitno-volonterske organizacije klasificira na naslednja področja:

1. kultura in umetnost,
2. šport in rekreacija,
3. socialna/zdravstvena varnost in blaginja,
4. ekonomski, socialni in prostorski razvoj,
5. izobraževanje in raziskovanje,
6. okolje in živali,
7. pravo in odvetništvo,
8. mednarodne organizacije in klubi,
9. poslovna, profesionalna in tehnična združenja in klubi,
10. fundacije in skladi,
11. gasilska društva,
12. društva oblikovana na vojaški, verski in etnični osnovi,
13. drugo.

3. RAZVOJ ZASEBNEGA NEPROFITNO-VOLONTERSKEGA SEKTORJA V SLOVENIJI

Na razvoj neprofitno-volonterskega sektorja v Sloveniji je imel velik vpliv sam geografski prostor in zgodovinski razvoj, v katerega je bila Slovenija vpeta. Tako so na razvoj vplivale dežele, pod katere je Slovenija spadala in sicer tako Avstro-Ogrska kot Jugoslavija in njun režim. Poleg tega so svoj pečat na razvoj neprofitno volonterskega sektorja pustile različne močne organizacije, kot so kmetijske zadruge, katoliška cerkev, kultura in druge. Vloga in pomen zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij se je skozi čas spreminjal, saj so se potrebe in možnosti državljanov skozi čas spreminjale, napredovale. Obstaja več teorij o nastanku neprofitno-volonterskih organizacij, tj. politološka, ekonomska in sociološka (Rakar 2007).

3.1 PRVI ZAMETKI NEPROFITNO-VOLONTERSKIH ORGANIZACIJ V SLOVENIJI

Organiziranje v neprofitno-volonterske skupine ima na območju Slovenije dolgo tradicijo, saj prvotne zametke nekih oblik združevanja opazimo že v staroslovanskih rodovno-plemenskih skupnostih v 7. in 8. stoletju našega štetja. Vendar pa to še ni bila prava osnova za današnje neprofitno-volonterske organizacije, temveč jih najdemo v 13. in 14. stoletju, ko so se ljudje na območju današnje Slovenije v srednjeveških mestih združevali v cehe, verske dobrodelnosti organizacije ipd. (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 155–156). Namen teh že formalnih organizacij je bilo interesno združevanje in medsebojna pomoč.

3.2 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V OBDOBJU AVSTRO-OGRSKE MONARHIJE IN KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Za razvoj neprofitno-volonterskih organizacij na območju Slovenije v tem obdobju je bilo bistvenega pomena dejstvo, da so bili vodilni razredi predvsem nemškega porekla, kmečko in kasneje delavsko prebivalstvo pa predvsem slovensko, kar pa se je s časom spreminjalo in so tudi Slovenci postajali izobraženci. To je bil zelo pomemben segment za oblikovanje društvenega organiziranja na Slovenskem, kar se je v tem času kazalo predvsem na kulturnem in literarnem področju (čitalnice, tabori) (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 156).

Zelo velik vpliv na razvoj neprofitno-volonterskega sektorja je v tem času imela tudi katoliška cerkev, saj je imela poleg religiozne tudi socialno in politično funkcijo. Tako je katoliška cerkev v tem času razvila veliko društvenih organizacij za pomoč ubogim (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 157–158).

Tudi na področju ekonomije so se v tem času razvijale neprofitno-volonterske organizacije, tako imenovana zadruženstva, kot oblike samoorganizacije in samopomoči kmetom in delavcem (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 158).

Neprofitno-volonterske organizacije so nastajale tudi na političnem področju, saj so v tem času nastajale politične stranke in delavska gibanja. Politične stranke so ustanovljale

društva na različnih področjih, saj so preko njih želele vplivati na delovanje ljudi in njihovo politično opredelitev (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 159).

3.3 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V OBDOBJU SOCIALIZMA

Po drugi svetovni vojni se je rast neprofitno-volonterskih organizacij začasno ustavila, saj je politični režim prevzel kontrolo nad vsem dogajanjem, tako da je naloge zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij »prevzel« javni sektor. Delovala so lahko le gasilska, kulturna, športna, planinska, rekreativna in podobna društva, pa še ta so bila pod močnim nadzorom in kontrolo oblasti. Pa ne samo to, določene organizacije so bile sploh prepovedane, predvsem vse organizacije, ki so bile povezane s Cerkvijo (Črnak - Meglič in Vojnovič 1997: 160).

Leta 1974 pa je prišlo do velikega preobrata, saj je sprejetje Zakona o društvih pomenilo ponovno rast zasebnih neprofitno-volonterskih organizacij v Sloveniji. Društvom je bila dopuščena večja samostojnost, a jih je zakon vključil v SZDL, ki je s tem dobila nadzor nad njihovim delovanjem. Kljub temu so delovala na obrobju, stran od javnega sektorja, vendar še vedno pod kontrolo države. Njihov namen delovanja ni bil javno dobro, ampak skupno dobro.

3.4 NEPROFITNO-VOLONTERSKE ORGANIZACIJE V SAMOSTOJNI SLOVENIJI

Začetek 90. let je v Sloveniji zaznamovala hitro naraščajoča brezposelnost, zato je veliko programov za pomoč določenim skupinam pričelo opravljati brezposelno prebivalstvo v okviru javnih del. V tem času pa so se oblikovali vsi pogoji za nastanek samostojnih neprofitno-volonterskih organizacij. To je bil tudi čas, ko so se lahko javno organizirale cerkvene organizacije za pomoč ubogim, onemoglim ... Te humanitarne organizacije so se po svojem številu zelo približale športnim društvom, ki jih je v Sloveniji največ (Kolarič 1994b: 143–149). To je pokazala tudi raziskava iz leta 1996/97 (Kolarič 2003: 54).

4. ZGODOVINA ŠPORTNEGA ORGANIZIRANJA NA OBMOČJU SLOVENIJE

Zgodovina športa je del splošne zgodovine in proučuje posebne oblike dejavnosti človeka skozi čas. Pri tem so pomembni tudi vzroki za nastanek zgodovinskih dejstev in razvoj športa. Zgodovina športa sega daleč v preteklost – od kar obstaja človeštvo – vendar pa se je skozi čas spreminjala in napredovala ter tako prišla do oblike vrhunškega in profesionalnega združevanja športnikov z namenom tekmovati in dosegati vrhunske dosežke (Šugman 1997: 11).

Šport se je razvijal vzporedno z razvojem in oblikovanjem človeka v družbeno bitje. Začelo se je s pokončno hojo človeka in s tem s sprostivjo rok. Takrat je bila fizična aktivnost človeka usmerjena zgolj v preživetje, kasneje pa, ko je človek iznašel delovno orodje in tako zmanjšal svoje telesne napore za pridobivanje hrane, se je pojavil »prosti čas« in z njim potreba po igri, za kar je bila potrebna motorika. Ti dve prvini (igra in motorika) sta še danes dva najpomembnejša elementa športa in sta sestavni del kultur vseh civilizacij na vseh stopnjah razvoja in se prepletata s kultom, magijo, umetnostjo in seveda z vojaškimi veščinami (Šugman 1997: 12).

Danes šport pojmujeemo z več vidikov (Šugman 1997: 28–29):

- 1) **z vzgojnega vidika** je šport sredstvo vzgoje in ne cilj;
- 2) **tekmovalni vidik** športa je danes ponekod celo dominanten in to na škodo vseh drugih vidikov;
- 3) **z razvedrilnega vidika** je poudarek športa bolj na razvedrilu in manj na tekmi, tekma je vendarle prisotna, ker je imanentna funkcija športa;
- 4) **zdravstveno preventivni vidik** športa je dokaj vprašljiv in zato se teoretično in praktično postavlja vprašanje, če gre v tem vidiku samo za področje športa ali ne gre za mejno področje športa in medicine.

Definicija športa

Športu različni avtorji dajejo različen pomen. Opredelitve se razlikujejo glede na razvoj družbe in športa znotraj nje. Iz tega razloga je tudi težko opredeliti pojem športa, ki bi bil absoluten za včeraj, danes in jutri, saj je družbeni pojav, ki se spreminja glede na

družbene potrebe in z njim se spreminja tudi njegov pomen in opredelitev. Naj podam le nekaj različnih opredelitev športa:

»Šport je prostovoljni in ustaljeni kult intenzivne mišične vadbe, zasnovan na želji po napredku, ki pa je lahko tudi tveganje« (P. de Coubertin v Šugman 1997: 24).

»Danes je šport kulturna samoumevnost, ki bogati človekovo življenje v vseh obdobjih, hkrati pa ni neobčutljiv za vse dileme, ki jih pred človeka postavljajo hiter tehnološki razvoj, navade in razvade civilizacije ob koncu drugega tisočletja, pa tudi poudarjena vloga posameznika in iskanje popolnosti klasičnih idealov« (Strel 1997: 13).

»Šport je udejstvovanje, ki ga človek goji v prostem času zato, da se odpočije, razvedri in hkrati z odvečno energijo še bolj izuri svoje sposobnosti« (A. Trstenjak v Šugman 1997: 24).

»Šport je posebna oblika človekove aktivnosti, človekovega dela, ki ima v sebi iste biofiziološke in psihosocialne značilnosti, kakor vsako drugo človekovo delo. Kakor pri vsakem delu se pojavlja človek tudi pri športu kot neločljiva telesna, duševna in družbena celostnost ali totalnost« (Pediček 1970: 203).

»Šport je proces, sestavljen iz spopolnjevanja fizične in psihofizične sposobnosti, ki zadovoljujejo potrebe po rivalstvu in težnje popolnosti, opirajoč se na družbeno sprejeta načela tekmovanj« (Šugman 1997: 24).

4.1 ORIS ZGODOVINE ŠPORTA PRI NAS

Prve zametke športne aktivnosti pri nas lahko opazimo med ljudskimi običaji in nekaterih avtohtonih oblikah športa, v katerih so se pričele povezovati elementarne oblike telesnih vaj ljudstva z oblikami, ki jih je pri nas gojilo plemstvo. Najpomembnejše začetke športa pri nas pa povezujemo z lovom in jahanjem (Šugman 1997: 86). Vendar pa je iz tega obdobja zelo malo pisnih virov. O »športni dejavnosti« je pisal tudi Janez Vajkard Valvasor v Slavi Vojvodine Kranjske leta 1689. V njegovih zapisih najdemo tudi aktivnosti, ki so jih takrat izvajali kot potrebo in razvedrilo: lov in ribolov, ples, romanje, začetki planinarjenja, smučanje, jamarstvo, čolnarjenje itd.

Kar pa me bolj zanima, je zgodovina združevanja ljudi s športnim interesom, torej povezovanje ljudi v organizacije na področju športa in rekreacije. In le-te prvič na ozemlju današnje samostojne in neodvisne Slovenije najdemo po letu 1861, ko je s

februarskim patentom ustavna ureditev Avstro-Ogrske dala podlago za ustanavljanje društev (Šugman 1997: 91–92). Na tej osnovi je bilo leta 1863 ustanovljeno prvo športno društvo pri nas, kar je bil velik politični in kulturni dogodek in je imel tako za šport kot za slovensko zgodovino velik pomen. To je bilo ljubljansko telovadno društvo imenovano »Južni sokol«, katerega bistven in primarni namen ustanovitve ni bila športna aktivnost, temveč v prvi vrsti politični, in sicer braniti slovenski kapital in nacionalne interese Slovencev pred nemškim kapitalom in nemškimi telovadnimi društvi oziroma gibanjem (Šugman 1997: 93). Kasneje se je misija Južnega sokola spreminjala v skladu s strankarskim vodstvom in je tako pod vplivom slovenske liberalne stranke postal sredstvo buržoazije v utrjevanju njene oblasti v boju proti delavskemu razredu. Ne glede na to, pa se je število sokolskih organizacij stalno povečevalo. Leta 1913 je bilo zabeleženih že 115 društev, ki jih je povezovala leta 1905 ustanovljena Sokolska zveza (Šugman 1997: 94).

Leta 1905 je katoliška mladina ravno tako s političnim namenom ustanovila novo telovadno organizacijo, ki so jo poimenovali Orel in je bila ustanovljena kot protiutež sokolom (Šugman 1997: 95).

Med naprednimi intelektualci in delavsko mladino pa se je širila športna dejavnost proti vedno številčnejšim nemškim športnim organizacijam oziroma društvom. Leta 1887 je bil ustanovljen prvi slovenski klub Klub slovenskih biciklistov v Ljubljani. Podobno kot je imelo posebno mesto kolesarstvo, ga je imelo tudi planinstvo (1893 ustanovljeno prvo planinsko društvo imenovano Slovensko planinsko društvo), nogomet (1911 ustanovljen prvi priznan nogometni klub Ilirija). V tem času je nastalo tudi prvo društvo, katerega člani so se ukvarjali z več športnimi panogami (Športno društvo Maribor leta 1900), in sicer s telovadbo, turistiko, kegljanjem, streljanjem, kolesarstvom in tenisom. V Ljubljani je bilo takšno društvo (Ljubljanski športni klub) ustanovljeno nekoliko kasneje, leta 1906 (Šugman 1997: 96–97).

Kmalu za tem (1919) je bil ustanovljen Jugoslovanski olimpijski odbor in s tem se je na območju tedanje Jugoslavije začelo obdobje olimpizma in tako so se že leta 1920 naši predstavniki udeležili poletnih olimpijskih iger, leta 1924 pa zimskih (Šugman 1997: 97).

4.1.1 ŠPORT MED SVETOVNIMA VOJNAMA

Takoj po prvi svetovni vojni so se začele ustanavljati prve strokovne zveze, tako je bil leta 1919 ustanovljen Jugoslovanski olimpijski odbor ter istega leta Nogometna zveza Jugoslavije in leta 1920 Jugoslovanska sokolska zveza. Novoustanovljena Kraljevina SHS naj bi Slovincem prinesla tudi celovit sistem telovadbe v šolah, in sicer da šole uvedejo v svoj program telesno vzgojo, vendar po sokolskem sistemu, kar ni prineslo sprememb na področju športa v šolah (Šugman 1997: 103).

Na društveni ravni pa je v tem času potekala prava vojna med Sokoli, Orli ter med delavskimi telovadnimi društvi, ki so se začeli širiti med proletariatom pod okriljem Komunistične partije Jugoslavije, ki so bila večkrat tudi prepovedana zaradi političnih stališč in akcij. To so bila komunistično usmerjena društva Vesna in socialdemokratsko usmerjena društva Svoboda. Ta društva, kakor tudi orlovska, so bila leta 1935 razpuščena z vladnim dekretom, Sokol pa je postal režimska organizacija. Vendar pa, ker so v Sokolu delovali tudi napredno usmerjeni ljudje, so le-ti znotraj Sokola razvili demokratično levo krilo, kjer so leta 1935 začela delovati športna društva Vzajemnost, ki so odločno nastopila proti nedemokratičnemu načinu vodenja sokolske organizacije nasploh. Tem društvom so se pridružila tudi društva kmečkih fantov in deklet, študentska društva na ljubljanski Univerzi, planinska, skavtska ter še nekatera društva, ki so med NOB predstavljali Osvobodilno fronto slovenskega naroda (Šugman 1997: 103–105).

V tem času so se Slovenci ukvarjali z že kar precejšnjim številom športov, in sicer: alpinizmom, atletiko, avtomobilizmom, motociklizmom, speedwayjem, boksom, drsanjem, dvigovanjem uteži, hokejem na ledu, kajak-kanujem, kegljanjem, kegljanjem na ledu, kotalkanjem, kolesarstvom, letalstvom, namiznim tenisom, navtiko, nogometom, odbojko, plavanjem, skoki v vodo, športnimi plesi, rokoborbo, sabljanjem, alpskim smučanjem, smučarskimi skoki in poleti, smučarskimi teki, streljanjem, turno smuko, šahom, taborništvom in skavtarstvom, tenisom, vaterpolom, veslanjem in tudi košarko (Šugman 1997: 105).

4.1.2 ŠPORT MED NOB

V boj za osvoboditev so v prvi vrsti stopili člani športnih društev, tako Sokoli kot seveda tudi levo usmerjena delavska društva in katoliško usmerjena društva. Na samem začetku vojne ni bilo veliko športnega udejstvovanja, kasneje pa je med delavskimi društvi potekalo veliko športnih tekmovanj in športnih manifestacij na osvobojenih ozemljih. V Sloveniji pa je bilo med NOB precej manj športnega dogajanja kot drugod po Jugoslaviji, kar je glede na okupacijo ozemlja tudi razumljivo. Se pa je v Sloveniji v tem času močno začela razvijati smučarska dejavnost, ki je bila nadvse primerna za kurirske in patrolne službe in v tem času zabeležimo tudi nastanek tovarne Elan (Šugman 1997: 106–107).

4.1.3 ŠPORT PO LETU 1945

Po drugi svetovni vojni se je športna dejavnost na območju Slovenije zelo hitro razvijala in s tem so se tudi športne organizacije hitro konstituirale, saj so se množično širile tako tekmovalne kot rekreativne športne panoge. Takoj po končani vojni sta na področju športa nedvomno imeli najpomembnejšo vlogo mladinska (Ljudska mladina oz. Zveza socialistične mladine) in sindikalna organizacija, ki sta bili pobudnici za nastanek Fizkulturnega odbora Jugoslavije. Po tej poti je šel razvoj športnih organizacij tudi v Sloveniji in že tretjega junija 1945 je bil ustanovljen Fizkulturni odbor Slovenije, kar poudarja dejstvo, da je takratna oblast športni dejavnosti pripisovala zelo velik pomen. Množično združevanje in sodelovanje ljudi, predvsem mladih, na športnih prireditvah je bilo zelo veliko. Mladi so se udeleževali kros tekmovanj, Titovega tekmovanja za športno značko, mladinskih delovnih brigad ... Seveda pri vsem tem ne gre zanemariti niti športno aktiviranje sindikatov, ki so organizirali najrazličnejša tekmovanja tovarniških fizkulturnih aktivov in oddelkov za celotno območje Jugoslavije. Ta velik napredek športa je viden tudi skozi število fizkulturnih društev kot osnovnih oblik združevanja in delovanja članstva, saj je bilo po podatkih Fizkulturne zveze Slovenije leta 1949 v Sloveniji okrog 680 društev in družin (Šugman 1997: 108–109).

Ves ta čas pa so med tedanjimi športnimi organizacijami vladala notranja nasprotja in neenotnosti o dejavnostih na področju športa, ki so izhajali še iz sokolstva in orlovstva. Šele leta 1961, na Kongresu telesne kulture Slovenije, je bila ta neenotnost presežena, saj

so se ti vsebinsko neenotni dejavniki povezali skupaj v enotno gibanje in organizacijo, ki se je imenovala Zveza za telesno kulturo Slovenije. Od takrat je dejavnost na področju športa bistveno napredovala, saj se je izboljšala materialna baza, izšolani so bili številni strokovni kadri, študij športa je pričel potekati na visokošolski ravni, uveljavljati so se začele nove športne panoge itd. Vse to je dalo pomemben pečat na množičnost in vrhunske športne dosežke (Šugman 1997: 110).

Premik je bil viden tudi na športnih dejavnostih v okviru vzgojnovarstvenih in vzgojnoizobraževalnih organizacij vseh vrst in stopenj, poleg tega pa se je razvijala tudi občolska športna dejavnost v šolskih športnih društvih. Uvedena je bila tudi telesna vzgoja za študente Univerze v Ljubljani (Šugman 1997: 110–111).

Bistven premik za športno dejavnost v Sloveniji je pomenila tudi Ustava SR Slovenije iz leta 1974, ki je prvič opredelila telesno kulturo in ji zagotovila družbeno mesto in sistemski vir financiranja s stalnim virom in na ustavni podlagi so nastale samoupravne interesne skupnosti za telesno kulturo. Ta čas je za šport zelo pomemben tudi zato, ker je dosegel sorazmerno samostojnost in neodvisnost od države, zagotovil si je večjo skrb za zidavo športnih objektov, raziskovalno delo in šolanje osebja, dosegli so se veliki športni uspehi v vrhunskem športu in tudi dobri uspehi v uveljavljanju »športa za vsakogar« (Šugman 1997: 111–112).

4.1.4 ŠPORT V NOVI IN NEODVISNI SAMOSTOJNI DRŽAVI SLOVENIJI

Po osamosvojitvi je v Sloveniji nastalo veliko sprememb, tako političnih kot tudi družbenih, kar se je odražalo tudi na področju športa. Samoupravne interesne skupnosti za telesno kulturo so prenehale delovati, ustanovljeni pa so bili skupščinski odbori za šport, ki so delovali do uveljavitve nove zakonodaje junija 1991, ko so naloge teh odborov sprejeli na občinskih ravneh upravni organi, na republiški ravni pa Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije (Šugman 1997: 115).

Poleg organizacijskih sprememb športa v državni upravi so se le-te pojavile tudi na organiziranem področju športa. Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije se je

preimenovala v Športno zvezo Slovenije in s tem potrdila svojo novo usmeritev v večstrankarskem parlamentarnem sistemu (Šugman 1997: 116).

Spremembe so se zgodile tudi na znanstveno-pedagoški ustanovi v Ljubljani in nastala je pobuda za ustanovitev Olimpijskega komiteja Slovenije in njegov vstop v Mednarodni olimpijski komite. Pot do ustanovitve OKS je bila naporna, a vendar je prišlo do njegove ustanovitve 15. 10. 1991, njegova prva naloga pa je bila postati član Mednarodnega olimpijskega komiteja, kar se je začasno zgodilo 17. januarja 1992, kot polnopravnega člana pa je MOK Slovenijo priznal 5. februarja 1992. To je imelo za celotno samostojno in neodvisno Slovenijo in za širitev njenega imena v svet veliko zaslugo, saj so slovenski športniki lahko nastopali na Olimpijskih igrah pod zastavo Republike Slovenije (Šugman 1997: 117).

5. UMESTITEV ZASEBNIH NEPROFITNO-VOLONTERSKIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU ŠPORTA IN REKREACIJE V SLOVENIJI V CIVILNO DRUŽBO

Za ugotovitev točke v družbenem prostoru, kjer se v civilni družbi nahajajo športna društva, sem naredila raziskavo med športnimi in rekreacijskimi društvi v Sloveniji. Raziskavo sem naredila na podlagi vprašalnika, ki mi poda lastnosti društev, ki so pomembne za določitev lokacije društev v družbenem prostoru. Glede na teoretično podlago o športu in neprofitno-volonterskih organizacijah sem najprej določila predpostavke, lastnosti, ki jih imajo športna društva. Te lastnosti sem razdelila v tri skupine, in sicer tako, da sem dobila sklope lastnosti, ki jih imajo društva gleda na to, bliže kateri sferi (državi, trgu ali skupnosti) trikotnika blaginje se nahajajo.

5.1 PREDPOSTAVKE

1. V tisti del civilne družbe, ki je blizu **sfere skupnosti**, spadajo tista društva, ki imajo naslednje lastnosti:

- sedež in delovanje društva je na vasi,
- namen, cilj delovanja društva je druženje članov ob rekreativnem športu,
- število članov je majhno,
- vsa dela v društvu opravljajo prostovoljci,
- nimajo lastnine,
- uporabniki programov so predvsem člani društva,
- sredstva za delovanje dobijo v veliki večini le iz članarin,
- letni proračun je zelo nizek.

2. V tisti del civilne družbe, ki je blizu **sfere države**, spadajo tista društva, ki imajo naslednje lastnosti:

- imajo dolgoletno tradicijo,
- sedež in delovanje društva je v večjih naseljih ali mestih,
- namen in cilj delovanja je vzgojno-izobraževalni,
- imajo veliko število članov,
- imajo profesionalno redno zaposlene delavce,
- uporabniki programov so tako člani društva kot širša javnost,
- letni proračun je srednje visok.

3. V tisti del civilne družbe, ki je blizu **sfere trga**, spadajo tista društva, ki imajo naslednje lastnosti:

- sedež in delovanje društva je v mestih,
- namen in cilj delovanja je doseganje vrhunskih športnih dosežkov,

- imajo srednje veliko članov (predvsem vrhunske športnike),
- imajo zaposlene športne delavce in športnike,
- sredstva za delovanje dobijo predvsem z marketinško dejavnostjo in prodajo vstopnic za ogled tekem,
- letni proračun je zelo visok.

V nadaljevanju sledi opis in rezultati raziskave.

5.2 VZOREC

Vzorec je sistematičen. Iz registra društev, ki sem ga dobila na Ministrstvu za notranje zadeve, sem pridobila podatke (naziv in sedež društva) o športnih društvih, ki so razdeljeni po športnih panogah. Število društev v vzorcu naj bi bilo za vsako panogo sorazmerno s številom društev v registru. Pri posamezni panogi sem društva izbirala glede na kraj od koder prihajajo. Želela sem namreč dobiti vzorec, v katerem bi bili sorazmerno zastopani tudi manjši kraji in vasi, naselja ter večja mesta. Vprašalnike sem poslala na 643 naslovov. Za večjo odzivnost sem k vprašalniku priložila tudi kuverto z mojim naslovom in znamko. Kljub temu je vprašalnik v celoti in primerno za analizo izpolnilo in vrnilo le 190 društev. V Sloveniji je 7416 športnih društev, vzorec je premajhen, da bi lahko iz njega sklepali na populacijo. Lahko pa spoznamo značilnosti, ki so značilne za ta vzorec društev.

5.3 VPRAŠALNIK IN SPREMENLJIVKE

Prva spremenljivka je **tip naselja**. Ta spremenljivka ni bila merjena z vprašalnikom, ampak sem jo pridobila iz registra društev. Spremenljivka tip naselja je razdeljena na mesto, naselje in vas. Iz spodnje tabele lahko razberemo, da ima 53,2 % društev sedež v mestu, 23,7 % v naselju in da je le 22,1 % društev, ki delujejo na vasi.

Tabela 5.3.1: Tip naselja v katerem je društvo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	mesto	101	53,2	53,7	53,7
	naselje	45	23,7	23,9	77,7
	vas	42	22,1	22,3	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

1) S katerim športom se ukvarjate v vašem društvu?

Odgovore sem agregirala v 9 skupin in dobila spremenljivko **šport**: športi z žogo, zimski športi, vodni športi, rekreacija, športi v naravi, individualni športi, zračni in motoristični športi ter drugo. V skupino športi z žogo sem uvrstila nogomet, mali nogomet, košarko, odbojko, rokomet, ragbi in bejzbol. V skupino zimski športi sem uvrstila smučanje, smučarske skoke in hokej. Med vodne športe sem uvrstila plavanje, veslanje, jadranje, vodno košarko in potapljanje. Skupina rekreacija ni sestavljena. Med športe v naravi spadajo pohodništvo, taborništvo, planinarjenje, plezanje, kolesarjenje, konjeništvu, jamarstvo in golf. Med individualne športe spadajo različne borilne veščine in streljanje. Med zračne športe pa spadata padalstvo in zmajarstvo. Pod drugo spadajo paintbal, pikado, šah, ples, gimnastika. V nadaljevanju sem zaradi premajhnih skupin združila vodne športe ter zračne in motoristične športe. Spodaj je frekvenčna porazdelitev za prvotno razdelitev spremenljivke šport. Iz nje lahko razberem, da je v vzorec vključenih 21,1 % športov z žogo, 5,8 % zimskih športov, 4,7 % vodnih športov, 27,9 % društev, ki se ukvarjajo z rekreacijo, 14,2 % društev, ki se ukvarjajo s športi v naravi, 17,4 % individualnih športov, 3,7 % zračnih in motorističnih športov ter 5,3 % je društev, ki se ukvarjajo z drugimi športi, ki jih nismo uspeli uvrstiti v katero izmed skupin.

Tabela 5.3.2: Šport s katerim se društvo ukvarja

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
športi z žogo	40	21,1	21,1	21,1
zimski športi	11	5,8	5,8	26,8
vodni športi	9	4,7	4,7	31,6
rekreacija	53	27,9	27,9	59,5
športi v naravi	27	14,2	14,2	73,7
individualni športi	33	17,4	17,4	91,1
zračni in motoristični športi	7	3,7	3,7	94,7
Drugo	10	5,3	5,3	100,0
Total	190	100,0	100,0	

2) Katerega leta je bilo ustanovljeno društvo?

Zanimalo me je leto nastanka društva, zato sem podatke agregirala v 4 skupine in dobila spremenljivko **letnica**. Prvo skupino sestavljajo društva, ki so bila ustanovljena pred letom 1945 ter vključno s tem letom. Druga skupina je sestavljena iz društev, ki so bila ustanovljena med 1945 in 1974. V tretjo skupino sem uvrstila društva, ki so bila ustanovljena med 1975 in 1989. V četrto skupino sodijo društva, ki so bila ustanovljena od leta 1990 naprej. Spodnja tabela pokaže, da je bilo do leta 1945 ustanovljenih 6,8 % društev, ki sestavljajo vzorec. Od leta 1946 do 1974 je bilo ustanovljenih 17,4 %. Med letoma 1975 in 1989 je bilo ustanovljenih 14,7 % društev iz vzorca. Od vključno leta 1990 dalje pa je bilo ustanovljenih kar 60 % društev iz vzorca.

Tabela 5.3.3: Od kdaj obstaja društvo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid do leta 1945	13	6,8	6,9	6,9
1946 - 1973	33	17,4	17,6	24,5
1974 - 1989	28	14,7	14,9	39,4
od leta 1990	114	60,0	60,6	100,0
Total	188	98,9	100,0	
Missing 999	2	1,1		
Total	190	100,0		

Prvotno razdelitev sem v nadaljevanju zaradi potreb analize dodatno združevala, kajti frekvence v posameznih skupinah so bile namreč premajhne za obdelavo podatkov. Iz prejšnjih štirih skupin sem sestavila 2 skupini in novo spremenljivko poimenovala **letnica 1**. V prvo skupino sodijo društva, ki so bila ustanovljena do leta 1989, takih je v vzorcu 38,9 %. Drugo skupino sestavljajo društva, ki so bila ustanovljena po letu 1990. V vzorcu je 60,6 % društev, ki so bila ustanovljena po omenjenem letu.

Tabela 5.3.4: Letnica nastanka društev

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
do leta 1989	74	38,9	39,4	39,4
od leta 1990	114	60,0	60,6	100,0
Total	188	98,9	100,0	
Missing 999	2	1,1		
Total	190	100,0		

3) Koliko članov ima društvo?

Tudi to spremenljivko, **članstvo**, sem združevala v skupine. V prvo skupino so uvrščena društva, ki imajo manj kot 50 članov. V drugo skupino sodijo tista, ki imajo od 51 do 100 članov. Tretjo skupino sestavljajo društva s 101 do 150 članov. V četrto skupino pa sem uvrstila društva, ki imajo več kot 150 članov. V vzorcu je 47,9 % društev, ki imajo manj kot 50 članov, 24,7 % društev ima od 51 do 100 članov. Samo 7,9 % društev ima od 101 do 150 članov, 17,4 % pa ima več kot 150 članov.

Tabela 5.3.5: Koliko članov ima društvo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
do 50	91	47,9	48,9	48,9
51 - 100	47	24,7	25,3	74,2
101 - 150	15	7,9	8,1	82,3
več kot 150	33	17,4	17,7	100,0
Total	186	97,9	100,0	
Missing 999	4	2,1		
Total	190	100,0		

V nadaljevanju analize podatkov se je izkazalo, da primarna razdelitev ni ustrezna, zato sem stare skupine rekodirala in dobila dve skupini nove spremenljivke. Spremenljivko sem poimenovala **članstvo 1**, razdeljena je na skupino, v katero sodijo društva, ki imajo

do 50 članov, v drugo pa društva, ki imajo več kot 50 članov. Društev, ki imajo do 50 članov, je v vzorcu 47,9 %, takih, ki imajo več kot 50 članov, pa je 50 %.

Tabela 5.3.6: Članstvo društva

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	do 50 članov	91	47,9	48,9	48,9
	nad 50 članov	95	50,0	51,1	100,0
	Total	186	97,9	100,0	
Missing	999	4	2,1		
Total		190	100,0		

4) Opišite poslanstvo oziroma namen vašega društva.

To je bilo odprto vprašanje, na katerega so anketiranci različno odgovarjali in podajali različno število odgovorov. Zaradi velike zmede pri tem vprašanju sem se odločila, da bom za relevanten odgovor vzela le prvi odgovor. Izhajala sem iz predpostavke, da so v primeru, ko je bilo podanih več odgovorov, na prvo mesto postavili najpomembnejšega. Formirala sem spremenljivko **poslanstvo**, ki sem jo razdelila v 9 skupin: druženje, skrb za zdravo življenje, vzgoja mladih, skrb za naravo, rekreacija, promocija športa, organizacijske dejavnosti, tekmovanje oziroma doseganje vrhunskih rezultatov ter skupina drugo. Rezultati pokažejo, da je 14,2 % društev namenjenih druženju, 7,4 % skrbi za zdravo življenje. Namen 17,9 % je vzgoja mladih. Le 0,5 % je na prvo mesto postavilo skrb za naravo. 16,8 % društev je namenjenih rekreaciji. 13,2 % društev promovira šport. 3,2 % se ukvarja z organizacijsko dejavnostjo. 25,3 % društev v vzorcu je na prvo mesto postavilo doseganje vrhunskih rezultatov.

Tabela 5.3.7: Poslanstvo a

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	druženje	27	14,2	14,4	14,4
	zdravo življenje	14	7,4	7,4	21,8
	vzgoja mladih	34	17,9	18,1	39,9
	narava	1	,5	,5	40,4
	rekreacija	32	16,8	17,0	57,4
	promocija športa	25	13,2	13,3	70,7
	organizacija	6	3,2	3,2	73,9
	tekmovanje	48	25,3	25,5	99,5
	drugo	1	,5	,5	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

5) Kakšni so srednjeročni cilji vašega društva?

Izkazalo se je, da anketiranci tega vprašanja niso razumeli in so nanj odgovarjali enako kot na 4. vprašanje.

6) Koliko je vseh zaposlenih?

Iz spodnje tabele lahko vidimo, da večina društev v vzorcu nima zaposlenih delavcev, tj. kar 82,6 %. 7,4 % ima 1 do 2 zaposlena. 5,3 % ima 3 do 5 zaposlenih. Le 3,7 % ima več kot 5 zaposlenih delavcev.

Tabela: 5.3.8: Koliko je vseh zaposlenih v društvu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	0 zaposlenih	157	82,6	83,5	83,5
	1–2 zaposlena	14	7,4	7,4	91,0
	3–5 zaposlenih	10	5,3	5,3	96,3
	več kot 5 zaposlenih	7	3,7	3,7	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

6a) Koliko je redno zaposlenih in na katerih delovnih mestih?

Podatkov o delovnem mestu skoraj ni. Iz spodnje tabele pa lahko vidimo rezultate o zaposlenih v društvih. Podatke sem razdelila v skupine. Velika večina društev, kar 87,9 %, nima redno zaposlenih. 6,8 % ima enega redno zaposlenega, 4,2 % ima od 2 do 4 redno zaposlene.

Tabela 5.3.9: Koliko je redno zaposlenih v društvu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ni zaposlenih	167	87,9	88,8	88,8
	1 zaposlen	13	6,8	6,9	95,7
	2-4 zaposleni	8	4,2	4,3	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

6b1) Koliko je zaposlenih po pogodbi?

83,7 % društev v vzorcu nima zaposlenih pogodbenih delavcev. 4,2 % ima 1 pogodbeno zaposlenega delavca. 11,1 % društev ima od 2 do 5 delavcev, ki so zaposleni po pogodbi.

Tabela 5.3.10: Koliko je zaposlenih po pogodbi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ni zaposlenih	159	83,7	84,6	84,6
	1 zaposlen	8	4,2	4,3	88,8
	2-5 zaposlenih	21	11,1	11,2	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

6b2) Koliko študentov opravlja dela v društvu?

V kar 82,6 % društvih del ne opravljajo študenti, v 7,4 % društev dela opravlja od 1 do 3 študenti, v 6,8 % društev dela opravljajo od 4 do 7 študentov. V 2,1 % društev opravlja dela več kot 7 študentov.

Tabela 5.3.11: Koliko študentov opravlja dela v društvu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ni študentov	157	82,6	83,5	83,5
	1-3 študentje	14	7,4	7,4	91,0
	4-7 študentov	13	6,8	6,9	97,9
	več kot 7 študentov	4	2,1	2,1	100,0
	Total	188	98,9	100,0	
Missing	999	2	1,1		
Total		190	100,0		

7) Koliko je vključenih prostovoljcev?

Rezultati so pokazali, da v društvih večino dela opravijo prostovoljno. Samo 10,5 % društev namreč nima vključenih prostovoljcev. Spremenljivko **prostovoljci** sem rangirala v skupine. 55,3 % društev v vzorcu ima vključenih od 1 do 20 prostovoljcev, 20 % ima vključenih od 21 do 40 prostovoljcev, 12,6 % ima več kot 40 prostovoljcev.

Tabela 5.3.12: Prostovoljci

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	20	10,5	10,7	10,7
	2	105	55,3	56,1	66,8
	3	38	20,0	20,3	87,2
	4	24	12,6	12,8	100,0
	Total	187	98,4	100,0	
Missing	999	3	1,6		
Total		190	100,0		

8) Kakšno opremo ima društvo v lasti?

Tukaj so imeli anketiranci na voljo 6 različnih skupin: pisarniški prostori, nepremičnine, zemljišče, počitniške kapacitete, pisarniška oprema, ostala oprema. Naloga anketirancev je bila označiti lastnine, ki jih posedujejo. Rezultati so vidni iz spodnjih tabel. 15,3 % društev v vzorcu ima v lasti pisarniške prostore. 17,4 % ima v lasti neko nepremičnino. 10 % ima v lasti zemljišče. 99,5 % nima v lasti počitniških kapacitet. 40 % ima v lasti pisarniško opremo, pod katero štejemo računalnik, faks, telefon, dostop do interneta ... 57,9 % ima v lasti kaj drugega. Izkazalo se je, da imajo društva v lasti opremo, s pomočjo katere izvajajo športne programe.

Tabela 5.3.13: Ali ima društvo v lasti pisarniške prostore

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	161	84,7	84,7	84,7
	Da	29	15,3	15,3	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Tabela 5.3.14: Ali ima društvo v lasti nepremičnine

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	157	82,6	82,6	82,6
	Da	33	17,4	17,4	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Tabela 5.3.15: Ali ima društvo v lasti zemljišče

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	171	90,0	90,0	90,0
	Da	19	10,0	10,0	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Tabela 5.3.16: Ali ima društvo v lasti počitniške kapacitete

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	189	99,5	99,5	99,5
	Da	1	,5	,5	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Tabela 5.3.17: Ali ima društvo v lasti pisarniško opremo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	114	60,0	60,0	60,0
	Da	76	40,0	40,0	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Tabela 5.3.18: Ali ima društvo v lasti ostale stvari

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ne	80	42,1	42,1	42,1
	Da	110	57,9	57,9	100,0
Total		190	100,0	100,0	

Te vrednosti sem nato združila in dobila spremenljivko **lastnina društva**. Naredila sem tri razrede. V prvi razred sodijo društva, ki nimajo ničesar v lasti, takih je v vzorcu 25,3 %. V drugi razred sem uvrstila društva, ki so obkrožila največ dve možnosti. Iz spodnje tabele lahko vidimo, da je takšnih društev 58,9 %. V tretjo skupino sodijo društva, ki so obkrožila vsaj 3 možnosti, teh je 15,8 %.

Tabela 5.3.19: Lastnina društva

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nima lastnine	48	25,3	25,3	25,3
malo lastnine	112	58,9	58,9	84,2
več lastnine	30	15,8	15,8	100,0
Total	190	100,0	100,0	

9) Naštejte največ 5 programov, ki jih društvo izvaja.

To vprašanje sem iz analize izključila, ker je velika večina nanj odgovarjala enako kot na 4. vprašanje.

10) Kdo so uporabniki programov?

Tukaj so bili dani 3 možni odgovori: predvsem člani društva, predvsem nečlani društva in širša javnost, ki predstavljajo 3 spremenljivke: **člani**, **nečlani**, **širša javnost**. Iz frekvenčnih tabel lahko preberemo, da so v veliki večini društev uporabniki predvsem člani društev, tj. v 86,8%. Le v 8,4 % društev so uporabniki programov predvsem nečlani. Pri 24,7 % društev je uporabnik programov širša javnost.

Tabela 5.3.20: Uporabniki so predvsem člani

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ne	18	9,5	9,8	9,8
da	165	86,8	90,2	100,0
Total	183	96,3	100,0	
Missing 999	7	3,7		
Total	190	100,0		

Tabela 5.3.21: Uporabniki so predvsem nečlani

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ne	167	87,9	91,3	91,3
	da	16	8,4	8,7	100,0
	Total	183	96,3	100,0	
Missing	999	7	3,7		
Total		190	100,0		

Tabela 5.3.22: Uporabnik je širša javnost

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ne	136	71,6	74,3	74,3
	da	47	24,7	25,7	100,0
	Total	183	96,3	100,0	
Missing	999	7	3,7		
Total		190	100,0		

11) Iz katerih virov dobiva društvo sredstva za svoje delovanje in kolikšen delež vašega proračuna predstavlja posamezen vir prihodkov?

Anketiranci so imeli na voljo naslednje skupine: donacije, občinska sredstva, republiška sredstva, članarine, tržni prihodki, sredstva FSO ter druga sredstva. Spodnja tabela pokaže, da so društva v povprečju dobila 24,7 % prihodkov iz donacij, 30,1 % iz občinskih sredstev, 1,2 % iz republiških sredstev, 24,7 % iz članarin, 7,7 % iz tržnih prihodkov, samo 0,4 % so društva pridobila od FSO ter 10,2 % iz drugih virov.

Tabela 5.3.23: Vir prihodkov

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Dohodki iz donacij	186	,00	100,00	24,7567	27,53870
Dohodki iz občinskih sredstev	186	,00	100,00	30,1390	29,65225
Dohodki iz članarin	185	,00	100,00	24,6683	27,95675
Tržni dohodki	186	,00	96,70	7,7162	20,41520
FSO dohodki	186	,00	30,00	,4005	2,69023
Dohodki iz drugih virov	186	,00	100,00	10,2524	20,95446
Dohodki iz republiških sredstev	186	,00	80,00	1,1737	7,14373
Valid N (listwise)	185				

V nadaljevanju sem to vprašanje razdelila na tri spremenljivke: **dohodek iz privatnih virov** (članarine in donacije), **dohodek iz tržnih virov** (tržni viri in drugo) ter **dohodek iz državnih virov** (občinska sredstva, republiška sredstva in FSO sredstva). V spodnji tabeli lahko vidimo, da so društva iz privatnih virov dobila povprečno 49,5 % svojega dohodka. Iz tržnih virov so društva v vzorcu povprečno dobila 18 % svojih dohodkov, država pa je društvom povprečno prispevala 31,6 % njihovega dohodka. Te spremenljivke sem nato rekodirala v tri razrede. Prvi razred sem poimenovala nizek dohodkovni razred, kar pomeni, da so v ta razred padla društva, ki so iz določenega vira dobili do ene tretjine svojih dohodkov. V srednji dohodkovni razred sodijo društva, ki so iz določenega vira dobila do dve tretjini svojega denarja. Tretji razred pa sestavljajo društva, ki so več kot dve tretjini dohodkov dobila iz določenega vira.

Tabela 5.3.24: Odstotek dohodka glede na vir

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Privatni viri	185	,00	100,00	49,4697	33,13832
Trg	186	,00	100,00	17,9686	27,80887
Država	186	,00	100,00	31,6056	29,83824
Valid N (listwise)	185				

12) Koliko znaša letni proračun društva?

Spremenljivko **proračun** sem razdelila na razrede: nižji, srednji in višji razred. V nižjem razredu imajo društva proračun do 4200 EUR, srednji razred, kjer proračun znaša med 4201 in 21000 EUR, ter višji razred, kamor sodijo društva, ki imajo proračun večji od 21000 EUR. V nižji razred sodi 43,2 % društev v vzorcu, v srednji razred 29,5 %, v višji 18,9 % društev.

Tabela 5.3.25: Kakšen je proračun društva

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nižji dohodkovni razred	82	43,2	47,1	47,1
	srednji dohodkovni razred	56	29,5	32,2	79,3
	višji dohodkovni razred	36	18,9	20,7	100,0
	Total	174	91,6	100,0	
Missing	999	16	8,4		
Total		190	100,0		

5.4 ANALIZA

V tem delu analize so predstavljena razmerja med posameznimi spremenljivkami. Predstavila bom rezultate, ki kažejo povezanost med spremenljivkami.

5.4.1 Letnica nastanka

Spremenljivka letnica nastanka je pozitivno povezana s spremenljivkami članstvo društva, prostovoljci, lastnina društva, redno zaposleni, dohodek iz privatnih virov, tip naselja, dohodek iz tržnih virov.

a) letnica nastanka in članstvo društva

Poglejmo najprej povezanost med spremenljivko letnica nastanka in članstvo društva. 26 % društev, ki so bila ustanovljena do leta 1989, ima do 50 članov, 74 % ima nad 50 članov. 63,7 % društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, ima do 50 članov, 36,6 % društev v vzorcu ima nad 50 članov. Z 0% tveganjem lahko zavrnem ničelno hipotezo in sprejemem alternativno hipotezo, spremenljivki sta na populaciji povezani. Spremenljivki letnica nastanka in članstvo sta negativno, srednje močno povezani. Iz vzorca lahko sklepam, da imajo društva, ki so bila ustanovljena do leta 1989, več članov kot društva, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje.

Tabel 5.4.1.1: Letnica nastanka in članstvo društva

			članstvo društva		Total
			do 50 članov	nad 50 članov	
letnica nastanka	do leta 1989	Count	19	54	73
		% within letnica nastanka	26,0%	74,0%	100,0%
		% within članstvo društva	20,9%	56,8%	39,2%
	% of Total	10,2%	29,0%	39,2%	
	od leta 1990	Count	72	41	113
		% within letnica nastanka	63,7%	36,3%	100,0%
% within članstvo društva		79,1%	43,2%	60,8%	
% of Total	38,7%	22,0%	60,8%		
Total	Count	91	95	186	
	% within letnica nastanka	48,9%	51,1%	100,0%	
	% within članstvo društva	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	48,9%	51,1%	100,0%	

b) letnica nastanka in prostovoljci

Spremenljivka letnica nastanka je pozitivno povezana s spremenljivko prostovoljci. Samo 5 % društev, ki so nastala do leta 1989, nima vključenih prostovoljcev. 56,2 % društev, ki so nastala do leta 1989, ima do 20 prostovoljcev. 13,7 % ima do 40 prostovoljcev in 14,7 % društev, ki so nastala do leta 1989, ima več kot 40 prostovoljcev. Vključenost prostovoljcev je drugačna pri društvih, ki so nastala po letu 1990. Kar 13,4 % društev nima vključenih prostovoljcev, 56 % ima vključenih do 20 prostovoljcev, 25 % ima vključeni do 40 prostovoljcev in samo 5,4 % ima nad 40 prostovoljcev. Spremenljivka letnica nastanka je pozitivno, šibko povezana s spremenljivko prostovoljci. Sklenem lahko, da je za društva v vzorcu značilno, da delež prostovoljcev z leti delovanja društva upada.

Tabela 5.4.1.2: Letnica nastanka in prostovoljci

			prostovoljci				Total
			ni prostovoljcev	do 20 prostovoljcev	do 40 prostovoljcev	nad 40 prostovoljcev	
letnica nastanka do leta 1989	Count		4	41	10	18	73
	% within letnica nastanka		5,5%	56,2%	13,7%	24,7%	100,0%
	% within prostovoljci		21,1%	39,4%	26,3%	75,0%	39,5%
	% of Total		2,2%	22,2%	5,4%	9,7%	39,5%
od leta 1990	Count		15	63	28	6	112
	% within letnica nastanka		13,4%	56,3%	25,0%	5,4%	100,0%
	% within prostovoljci		78,9%	60,6%	73,7%	25,0%	60,5%
	% of Total		8,1%	34,1%	15,1%	3,2%	60,5%
Total	Count		19	104	38	24	185
	% within letnica nastanka		10,3%	56,2%	20,5%	13,0%	100,0%
	% within prostovoljci		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		10,3%	56,2%	20,5%	13,0%	100,0%

c) letnica nastanka in lastnina društva

Analiza je pokazala, da je spremenljivka letnica nastanka povezana tudi s spremenljivko lastnina. Poglejmo si najprej rezultate za društva, ki so bila ustanovljena do leta 1989. Kar 13,5 % društev nima lastnine, 55,4 % društev je na vsaj dve od šestih možnih odgovorov odgovorilo pritrdilno, kar jih vrsti v razred malo lastnine, ter 31,1 % društev v vzorcu pade v razred veliko lastnine, kar pomeni da imajo v lasti vsaj 3 stvari, ki so bile naštetje. 32,5 % društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, nima lastnine. 62,3 % društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, ima malo lastnine. Le 5,3 % društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, pa ima veliko lastnine. Spremenljivki sta pozitivno, srednje močno povezani.

Tabela 5.4.1.3: Letnica nastanka in lastnina društva

			lastnina društva			Total
			nima lastnine	malo lastnine	več lastnine	
letnica nastanka do leta 1989	Count		10	41	23	74
	% within letnica nastanka		13,5%	55,4%	31,1%	100,0%
	% within lastnina društva		21,3%	36,6%	79,3%	39,4%
	% of Total		5,3%	21,8%	12,2%	39,4%
od leta 1990	Count		37	71	6	114
	% within letnica nastanka		32,5%	62,3%	5,3%	100,0%
	% within lastnina društva		78,7%	63,4%	20,7%	60,6%
	% of Total		19,7%	37,8%	3,2%	60,6%
Total	Count		47	112	29	188
	% within letnica nastanka		25,0%	59,6%	15,4%	100,0%
	% within lastnina društva		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		25,0%	59,6%	15,4%	100,0%

d) letnica nastanka in tip naselja

Povezanost obstaja tudi med spremenljivko letnica nastanka in spremenljivko tip naselja. Kar 63,5 % društev, ki so bila ustanovljena do leta 1989, je v mestih, 23 % jih je v

naselijh ter le 13,5 % na vasi. Do sprememb pa pride, ko analiziramo rezultate za društva, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje. Pade odstotek društev, ki so v mestih, tj. na 48,2 %. Razlika ni velika za društva iz naselij. V vzorcu je 23,2 % društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje in delujejo v naseljih. Viden pa je porast društev na vasi. V vzorcu društev, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, je kar 23,8 % takšnih, ki delujejo na vasi. Spremenljivki sta med seboj pozitivno, šibko povezani.

Tabela 5.4.1.4: Letnica nastanka in tip naselja

		Tip naselja v katerem je društvo			Total	
		mesto	naselje	vas		
letnica nastanka	do leta 1989	Count	47	17	10	74
		% within letnica nastanka	63,5%	23,0%	13,5%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	46,5%	39,5%	23,8%	39,8%
		% of Total	25,3%	9,1%	5,4%	39,8%
	od leta 1990	Count	54	26	32	112
		% within letnica nastanka	48,2%	23,2%	28,6%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	53,5%	60,5%	76,2%	60,2%
		% of Total	29,0%	14,0%	17,2%	60,2%
	Total	Count	101	43	42	186
% within letnica nastanka		54,3%	23,1%	22,6%	100,0%	
% within Tip naselja v katerem je društvo		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
		% of Total	54,3%	23,1%	22,6%	100,0%

e) letnica nastanka in redno zaposleni

Spremenljivka letnica nastanka je povezana tudi s spremenljivko redno zaposleni. Med društvi, ki so bila ustanovljena do leta 1989, jih kar 82,2 % nima redno zaposlenih delavcev in le 17,8 % ima vsaj enega redno zaposlenega delavca. Med društvi, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, jih kar 93,8 % nima redno zaposlenih in le 6,2 % ima vsaj enega redno zaposlenega delavca. Povezanost je šibka in negativna. Na vzorcu lahko sklepamo, da število redno zaposlenih pada s tem, ko narašča letnica nastanka. Torej mlajše kot je društvo, manj ima redno zaposlenih delavcev.

Tabela 5.4.1.5: Letnica nastanka in redno zaposleni

		Koliko je redno zaposlenih		Total	
		0 redno zaposlenih	vsaj 1 redno zaposlen		
letnica nastanka	do leta 1989	Count	60	13	73
		% within letnica nastanka	82,2 %	17,8 %	100,0 %
		% within redno zaposleni	36,1 %	65,0 %	39,2 %
		% of Total	32,3 %	7,0 %	39,2 %
	od leta 1990	Count	106	7	113
		% within letnica nastanka	93,8 %	6,2 %	100,0 %
		% within redno zaposleni	63,9 %	35,0 %	60,8 %
		% of Total	57,0 %	3,8 %	30,8 %
Total		Count	166	20	186
		% within letnica nastanka	89,2 %	10,8 %	100,0 %
		% within redno zaposleni	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		% of Total	89,2 %	10,8 %	100,0 %

f) letnica nastanka in dohodek iz družbe

Spremenljivka letnica nastanka je povezana tudi s spremenljivko dohodek iz privatnih virov. Najprej pogledjmo rezultate za društva, ki so bila ustanovljena do leta 1989. 52,1 % društev, ki so bila ustanovljena do leta 1989, spada v nizek dohodkovni razred, 22,5 % spada v srednji dohodkovni razred ter 25,4 % spada v visok dohodkovni razred. Za društva v vzorcu, ki so bila ustanovljena od leta 1990 dalje, pa je značilno, da jih le 33 % spada v nizek dohodkovni razred. 23,2 % spada v srednji dohodkovni razred in kar 43,8 % spada v višji dohodkovni razred. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani. Za društva v vzorcu lahko sklenem, da se je z naraščanjem letnice nastanka zviševal tudi dohodek iz privatnih virov. Mlajše kot je društvo, več dohodka ima iz članarin in donacij.

Tabela 5.4.1.6: Letnica nastanka in dohodek iz družbe

			dohodek iz družbe			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
letnica nastanka	do leta 1989	Count	37	16	18	71
		% within letnica nastanka	52,1%	22,5%	25,4%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	50,0%	38,1%	26,9%	38,8%
		% of Total	20,2%	8,7%	9,8%	38,8%
	od leta 1990	Count	37	26	49	112
		% within letnica nastanka	33,0%	23,2%	43,8%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	50,0%	61,9%	73,1%	61,2%
		% of Total	20,2%	14,2%	26,8%	61,2%
Total		Count	74	42	67	183
		% within letnica nastanka	40,4%	23,0%	36,6%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	40,4%	23,0%	36,6%	100,0%

g) letnica nastanka in dohodek iz tržnih virov

Spremenljivka letnica nastanka je povezana tudi s spremenljivko dohodek iz tržnih virov. 63,9 % društev, ki so bila ustanovljena do leta 1989, sodi v nizek dohodkovni razred, 23,6 % sodi v srednji dohodkovni razred ter 12,5 % spada v visok dohodkovni razred. Za društva v vzorcu, ki so nastala od leta 1990 dalje, je značilno, da jih kar 85,7 % spada v nizek dohodkovni razred, kar pomeni, da dobi do tretjino svojih prihodkov iz tržnih virov. Le 5,4 % društev, ki so nastala od leta 1990 dalje, spada v srednji razred in le 8,9 % sodi v visok razred. Spremenljivki sta šibko, pozitivno povezani. Z naraščanjem letnice nastanka narašča tudi dohodek iz tržnih virov. Vendar pa se dohodek razporedi predvsem v nižji razred.

Tabela 5.4.1.7: Letnica nastanka in dohodek iz tržnih virov

			dohodek iz tržnih virov			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
letnica nastanka	do leta 1989	Count	46	17	9	72
		% within letnica nastanka	63,9%	23,6%	12,5%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	32,4%	73,9%	47,4%	39,1%
		% of Total	25,0%	9,2%	4,9%	39,1%
	od leta 1990	Count	96	6	10	112
		% within letnica nastanka	85,7%	5,4%	8,9%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	67,6%	26,1%	52,6%	60,9%
		% of Total	52,2%	3,3%	5,4%	60,9%
	Total	Count	142	23	19	184
% within letnica nastanka		77,2%	12,5%	10,3%	100,0%	
% within dohodek iz tržnih virov		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
% of Total		77,2%	12,5%	10,3%	100,0%	

5.4.2 Zaposleni po pogodbi

Spremenljivka zaposleni po pogodbi je povezana s spremenljivkami redno zaposleni, lastnina društva, dohodek je iz privatnih virov, vir dohodka je trg in tip naselja.

a) zaposleni po pogodbi in redno zaposleni

Zanimala me je povezanost med spremenljivko zaposleni po pogodbi in spremenljivko redno zaposleni. Pokazalo se je, da je 93,7 % društev, ki nimajo zaposlenih delavcev po pogodbi, tudi nimajo redno zaposlenih in le 6,3 % ima vsaj enega redno zaposlenega. 75 % društev, ki imajo enega pogodbeno zaposlenega delavca, nimajo redno zaposlenih. 57,1 % društev, ki imajo najmanj 2 pogodbeno delavca, nimajo redno zaposlenih.

Spremenljivki sta pozitivno, srednje močno povezani. Sklenemo lahko torej, da več kot ima društvo pogodbenih delavcev, več ima tudi redno zaposlenih.

Tabela 5.4.2.1: Zaposleni po pogodbi in redno zaposleni

Koliko je zaposlenih po pogodbi	Ni zaposlenih		Redno zaposleni		Total
			Ni redno zaposlenih	Vsaj 1 redno zaposlen	
		Count	149	10	159
		% within Koliko je zaposlenih po pogodbi	93,7 %	6,3 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	89,2 %	47,6 %	84,6 %
		% Total	79,3 %	5,3 %	84,6 %
	1 zaposlen	Count	6	2	8
		% within Koliko je zaposlenih po pogodbi	75,0 %	25,0 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	3,6 %	9,5 %	4,3 %
		% Total	3,2 %	1,1 %	4,3 %
	2-5 zaposlenih	Count	12	9	21
		% within Koliko je zaposlenih po pogodbi	57,1 %	42,9 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	7,2 %	42,9 %	11,2 %
		% Total	6,4 %	4,8 %	11,2 %
Total	Count	167	21	188	
	% within Koliko je zaposlenih po pogodbi	88,8 %	11,2 %	100,0 %	
	% within koliko je redno zaposlenih	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
	% Total	88,8 %	11,2 %	100,0 %	

b) zaposleni po pogodbi in lastnina društva

Spremenljivka zaposleni po pogodbi je povezana tudi s spremenljivko lastnina društva. Zaradi pogoja preverjanja hipotez, kjer mora biti najnižja pričakovana frekvenca vsaj 5, sem spremenljivko zaposleni po pogodbi ponovno rekodirala, tako da sta nastala razreda nič pogodbenih delavcev in vsaj en zaposlen po pogodbi. 28,3 % društev, ki nimajo zaposlenih delavcev po pogodbi, nima lastnine, 59,1 % ima malo lastnine ter 12,6 % društev ima več lastnine. 6,9 % društev, ki ima vsaj enega pogodbeno zaposlenega delavca, nima lastnine. Vendar pri tej povezavi ne moremo sklepati na populacijo, ker je frekvenca manj kot 5. 58,6 % društev, ki imajo vsaj enega pogodbeno zaposlenega delavca, ima malo lastnine ter 34,5 % ima več lastnine. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani.

Tabela 5.4.2.2: Zaposleni po pogodbi in lastnina društva

			lastnina društva			Total
			nima lastnine	malo lastnine	več lastnine	
po pogodbi	ni zaposlenih	Count	45	94	20	159
		% within po pogodbi	28,3%	59,1%	12,6%	100,0%
		% within lastnina društva	95,7%	84,7%	66,7%	84,6%
		% of Total	23,9%	50,0%	10,6%	84,6%
	vsaj en pogodbeni delavec	Count	2	17	10	29
		% within po pogodbi	6,9%	58,6%	34,5%	100,0%
		% within lastnina društva	4,3%	15,3%	33,3%	15,4%
		% of Total	1,1%	9,0%	5,3%	15,4%
Total		Count	47	111	30	188
		% within po pogodbi	25,0%	59,0%	16,0%	100,0%
		% within lastnina društva	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	25,0%	59,0%	16,0%	100,0%

c) zaposleni po pogodbi in privatni vir dohodka

Zanimalo me je, kakšna je povezava med spremenljivko zaposleni po pogodbi in spremenljivko privatni vir dohodka. Izkazalo se je, da 36,4 % društev, ki nimajo pogodbeno zaposlenih delavcev, do tretjine svojih dohodkov dobi iz privatnih virov. 23,4 % društev, ki nimajo zaposlenih delavcev, dobi do dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. Kar 40,3 % društev, ki nimajo zaposlenih pogodbenih delavcev, dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. 65,5 % društev, ki imajo vsaj enega pogodbeno zaposlenega delavca, dobi do tretjine dohodkov iz privatnih virov. 17,2 % društev, ki imajo vsaj enega zaposlenega delavca po pogodbi, dobi do dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. Prav tako pa 17,2 % društev, ki imajo vsaj enega po pogodbi zaposlenega delavca, dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani.

Tabela 5.4.2.3: Zaposleni po pogodbi in privatni vir dohodka

			dohodek iz družbe			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
po pogodbi	ni zaposlenih	Count	56	36	62	154
		% within po pogodbi	36,4%	23,4%	40,3%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	74,7%	87,8%	92,5%	84,2%
		% of Total	30,6%	19,7%	33,9%	84,2%
	vsaj en pogodbeni delavec	Count	19	5	5	29
		% within po pogodbi	65,5%	17,2%	17,2%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	25,3%	12,2%	7,5%	15,8%
		% of Total	10,4%	2,7%	2,7%	15,8%
Total		Count	75	41	67	183
		% within po pogodbi	41,0%	22,4%	36,6%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	41,0%	22,4%	36,6%	100,0%

d) zaposleni po pogodbi in vir dohodka je trg

Spremenljivka zaposleni po pogodbi pa je povezana tudi s spremenljivko dohodek iz tržnih virov. V vzorcu je kar 81,9 % društev, ki nimajo nobenega pogodbeno zaposlenega delavca in dobijo do tretjino svojih dohodkov iz tržnih virov. 11 % društev, ki nimajo pogodbeno zaposlenih delavcev, sodi v srednji dohodkovni razred, le 7,1 % pa sodi v višji dohodkovni razred. 55,2 % društev, ki imajo vsaj enega pogodbeno zaposlenega delavca, sodi v nižji dohodkovni razred, 17,2 % sodi v srednji dohodkovni razred. 27,6 % društev, ki imajo vsaj enega zaposlenega delavca, pa dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz tržnih virov. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani.

Tabela 5.4.2.4: Zaposleni po pogodbi in vir dohodka je trg

			dohodek iz tržnih virov			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
po pogodbi ni zaposlenih	Count	127	17	11	155	
	% within po pogodbi	81,9%	11,0%	7,1%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	88,8%	77,3%	57,9%	84,2%	
	% of Total	69,0%	9,2%	6,0%	84,2%	
vsaj en pogodbeni delavec	Count	16	5	8	29	
	% within po pogodbi	55,2%	17,2%	27,6%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	11,2%	22,7%	42,1%	15,8%	
	% of Total	8,7%	2,7%	4,3%	15,8%	
Total	Count	143	22	19	184	
	% within po pogodbi	77,7%	12,0%	10,3%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	77,7%	12,0%	10,3%	100,0%	

e) zaposleni po pogodbi in tip naselja

Zanimalo me je, ali obstaja povezava med spremenljivko zaposleni po pogodbi in spremenljivko tip naselja. 47,8 % društev, ki nimajo zaposlenih pogodbenih delavcev, je iz mesta, 26,8 % je iz naselja ter 25,5 % iz vasi. 82,8 % društev v vzorcu, ki imajo vsaj enega zaposlenega po pogodbi, je iz mesta, 10,3 % je iz naselja ter 6,9 % iz vasi. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani.

Tabela 5.4.2.5: Zaposleni po pogodbi in tip naselja

			Tip naselja v katerem je društvo			Total
			mesto	naselje	vas	
po pogodbi	ni zaposlenih	Count	75	42	40	157
		% within po pogodbi	47,8%	26,8%	25,5%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	75,8%	93,3%	95,2%	84,4%
		% of Total	40,3%	22,6%	21,5%	84,4%
vsaj en pogodbeni delavec		Count	24	3	2	29
		% within po pogodbi	82,8%	10,3%	6,9%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	24,2%	6,7%	4,8%	15,6%
		% of Total	12,9%	1,6%	1,1%	15,6%
Total		Count	99	45	42	186
		% within po pogodbi	53,2%	24,2%	22,6%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	53,2%	24,2%	22,6%	100,0%

5.4.3 Lastnina društva

Do sedaj je analiza pokazala, da je spremenljivka lastnina društva povezana s spremenljivkama letnica nastanka in lastnina društva. Nadaljnja analiza pa je pokazala, da je spremenljivka lastnina društva povezana tudi s spremenljivkami tip naselja, redno zaposleni in dohodek iz privatnih virov.

a) lastnina društva in tip naselja

Analiza je pokazala, da je 36,9 % društev, ki nimajo lastnine, iz mesta, 37,5 % iz naselij in 22,9 % iz vasi. 54,5 % društev, ki imajo malo lastnine, je iz mesta, 20 % je iz naselja ter 25,5 % iz vasi. 73,3 % društev, ki imajo več lastnine, je iz mesta, 16,7 % iz naselja in 10 % iz vasi. Spremenljivki sta pozitivno, šibko povezani, kar pomeni, da je količina lastnine odvisna od tipa naselja, v katerem se nahaja društvo.

Tabela 5.4.3.1: Lastnina društva in tip naselja

			Tip naselja v katerem je društvo			Total
			mesto	naselje	vas	
lastnina društva	nima lastnine	Count	19	18	11	48
		% within lastnina društva	39,6%	37,5%	22,9%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	18,8%	40,0%	26,2%	25,5%
		% of Total	10,1%	9,6%	5,9%	25,5%
	malo lastnine	Count	60	22	28	110
		% within lastnina društva	54,5%	20,0%	25,5%	100,0%
		% within Tip naselja v katerem je društvo	59,4%	48,9%	66,7%	58,5%
		% of Total	31,9%	11,7%	14,9%	58,5%
	več lastnine	Count	22	5	3	30
% within lastnina društva		73,3%	16,7%	10,0%	100,0%	
% within Tip naselja v katerem je društvo		21,8%	11,1%	7,1%	16,0%	
	% of Total	11,7%	2,7%	1,6%	16,0%	
Total	Count	101	45	42	188	
	% within lastnina društva	53,7%	23,9%	22,3%	100,0%	
	% within Tip naselja v katerem je društvo	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	53,7%	23,9%	22,3%	100,0%	

b) lastnina društva in redno zaposleni

Spremenljivka lastnina društva je povezana s spremenljivko redno zaposleni. Izkazalo se je, da vsa društva v vzorcu, ki nimajo lastnine, tudi nimajo redno zaposlenih, 88,3 %, ki ima malo lastnine, nimajo redno zaposlenih in 73,3 %, ki ima več lastnine, tudi nimajo redno zaposlenih delavcev. Povezanost je pozitivna, šibka. Manj kot ima društvo lastnine, manj ima redno zaposlenih delavcev.

Tabela 5.4.3.2: Lastnina društva in redno zaposleni

			Redno zaposleni		Total
			Ni redno zaposlenih	Vsaj 1 redno zaposlen	
Lastnina društva	Nima lastnine	Count	47	0	47
		% within Lastnina društva	100,0 %	,0 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	28,1 %	,0 %	25,0 %
		% Total	25,0 %	,0 %	25,0 %
	Malo lastnine	Count	98	13	111
		% within Lastnina društva	88,3 %	11,7 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	58,7 %	61,9 %	59,0 %
		% Total	52,1 %	6,9 %	59,0 %
	Več lastnine	Count	22	8	30
		% within Lastnina društva	73,3 %	26,7 %	100,0 %
		% within koliko je redno zaposlenih	13,2 %	38,1 %	16,0 %
		% Total	11,7 %	4,3 %	16,0 %
Total	Count	167	21	188	
	% within Lastnina društva	88,8 %	11,2 %	100,0 %	
	% within koliko je redno zaposlenih	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
	% Total	88,8 %	11,2 %	100,0 %	

c) lastnina društva in dohodek iz privatnih virov

V analizi sem želela ugotoviti, kakšna je povezava med spremenljivko lastnina društva in spremenljivko dohodek iz privatnih virov. Pokazalo se je, da sta spremenljivki pozitivno,

šibko povezani. 28,9 % društev iz vzorca, ki nimajo lastnine, spada v nizek dohodkovni razred, 15,6 % sodi v srednji dohodkovni razred ter 55,6 % društev, ki nimajo lastninej dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. 40,9 % društev, ki imajo malo lastnine, dobi do tretjino svojih dohodkov iz privatnih virov, 24,5 % sodi v srednji dohodkovni razred, 34,5 % pa dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov. 56,7 % društev, ki imajo več lastnine, sodi v nizek dohodkovni razred, 22,7 % društev dobi do dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov, 36,8 % društev iz vzorca, ki imajo več lastnine, sodi v višji dohodkovni razred.

Tabela 5.4.3.3: Lastnina društva in dohodek iz privatnih virov

			dohodek iz družbe			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
lastnina društva	nima lastnine	Count	13	7	25	45
		% within lastnina društva	28,9%	15,6%	55,6%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	17,3%	16,7%	36,8%	24,3%
		% of Total	7,0%	3,8%	13,5%	24,3%
	malo lastnine	Count	45	27	38	110
		% within lastnina društva	40,9%	24,5%	34,5%	100,0%
		% within dohodek iz družbe	60,0%	64,3%	55,9%	59,5%
		% of Total	24,3%	14,6%	20,5%	59,5%
	več lastnine	Count	17	8	5	30
% within lastnina društva		56,7%	26,7%	16,7%	100,0%	
% within dohodek iz družbe		22,7%	19,0%	7,4%	16,2%	
	% of Total	9,2%	4,3%	2,7%	16,2%	
Total	Count	75	42	68	185	
	% within lastnina društva	40,5%	22,7%	36,8%	100,0%	
	% within dohodek iz družbe	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	40,5%	22,7%	36,8%	100,0%	

5.4.4 Redno zaposleni

Pri spremenljivki redno zaposleni se je pokazalo, da je povezana s spremenljivkami letnica nastanka, zaposleni po pogodbi ter lastnina društva. Nadaljnja analiza je pokazala, da je spremenljivka redno zaposleni povezana tudi s spremenljivkami tip naselja, šport, članstvo, dohodek iz privatnih virov ter dohodek iz tržnih virov. V nadaljevanju bom obravnavala vsako povezanost posebej.

a) redno zaposleni in tip naselja

Spremenljivka redno zaposleni je pozitivno, šibko povezana s spremenljivko tip naselja. Skoraj polovica društev, ki nimajo redno zaposlenih, je iz mesta, 25,5 % je iz naselja ter

24,8 % je iz vasi. Kar 81 % društev, ki imajo redno zaposlene, je iz mest, 14,3 % iz naselja ter 4,8 % iz vasi. Sklenem lahko, da imajo društva, ki delujejo v mestih, več redno zaposlenih kot v naseljih in na vasi.

Tabela 5.4.4.1: Redno zaposleni in tip naselja

			Tip naselja v katerem je društvo			Total
			mesto	naselje	vas	
Koliko je redno zaposlenih	Ni redno zaposlenih	Count	82	42	41	165
		% within Koliko je redno zaposlenih	49,7%	25,5%	24,8%	100,0 %
		% within Tip naselja	82,8 %	93,3 %	97,6 %	88, / %
	% of Total	44,1 %	22,6 %	22,0 %	88,7,%	
Vsaj 1 redno zaposlen	Vsaj 1 redno zaposlen	Count	17	3	1	21
		% within Koliko je redno zaposlenih	81,0 %	14,3 %	4,8 %	100,0 %
		% within Tip naselja	17,2 %	6,7 %	2,4 %	11,3 %
	% of Total	9,1 %	1,6 %	,5 %	11,3 %	
Total	Total	Count	99	45	42	186
		% within Koliko je redno zaposlenih	53,2 %	24,2 %	22,6 %	100,0 %
		% within Tip naselja	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	% of Total	53,2 %	24,2 %	22,6 %	100,0 %	

b) redno zaposleni in šport

Spremenljivka redno zaposleni je pozitivno, šibko povezana s spremenljivko šport. Zaradi premajhnih frekvenc te povezanosti ne moremo posploševati na populacijo, zanima me le povezanost na vzorcu. Največji odstotek je med društvi, ki nimajo zaposlenih, zasedla rekreacija, kar 30,5 %, sledijo športi z žogo, 19,2 %, ter individualni športi, 18,6 %. Največji odstotek med društvi, ki imajo redno zaposlene, pa so zasedli športi z žogo, 33,3 %, sledijo zimski športi, 19 %, ter vodni, zračni in motoristični športi, 14,3 %.

Tabela 5.4.4.2: Redno zaposleni in šport

			šport						Total	
			Športi z žogo	Zimski športi	Vodni, zračni Avto-moto	rekreacija	Športi v naravi	individualni		drugo
Redno zaposleni	Ni redno zaposlenih	Count	32	7	13	51	24	31	9	167
		% within koliko je redno zaposlenih	19,2 %	4,3 %	7,8 %	30,5 %	14,4 %	18,6 %	5,4 %	100,0 %
		% within šport	82,1 %	63,6 %	81,3 %	96,2 %	92,3 %	93,9 %	90,0 %	88,8 %
	Vsaj 1 redno zaposlen	Vsaj 1 redno zaposlen	Count	7	4	3	2	2	2	1
% within koliko je redno zaposlenih			33,3 %	19,0 %	14,3 %	9,5 %	9,5 %	9,5 %	4,8 %	100,0 %
% within šport			17,9 %	36,4 %	18,8 %	3,8 %	7,7, %	6,1 %	10,0 %	11,2 %
% of Total	3,7 %	2,1 %	1,6 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %	,5 %	11,2 %		
Total	Total	Count	39	11	16	53	26	33	10	188
		% within koliko je redno zaposlenih	20,7 %	5,9 %	8,5 %	28,2 %	13,8 %	17,6 %	5,3 %	100,0 %
		% within šport	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	% of Total	20,7 %	5,9 %	8,5 %	28,2 %	13,8 %	17,6 %	5,3 %	100,0 %	

c) redno zaposleni in članstvo

Tudi povezanost med spremenljivkama redno zaposleni in članstvo je pozitivna, šibka. 51,2 % društev, ki nimajo zaposlenih, ima do 50 članov, 48,8 % pa nad 50 članov. 25 % društev, ki imajo redno zaposlene, ima do 50 članov, 75 % ima nad 50 članov. Sklenem lahko, da imajo društva, ki imajo redno zaposlene, več članov.

Tabela 5.4.4.3: Redno zaposleni in članstvo

			Članstvo društva		Total
			Do 50 članov	Nad 50 členov	
Redno zaposleni	Ni redno zaposlenih	Count	84	80	164
		% within koliko je redno zaposlenih	51,2 %	48,8 %	100,0 %
		% within članstvo društva	94,4 %	84,2 %	89,1 %
		% of Total	45,7 %	43,5 %	89,1 %
Vsaj 1 redno zaposlen	Vsaj 1 redno zaposlen	Count	5	15	20
		% within koliko je redno zaposlenih	25,0 %	75,0 %	100,0 %
		% within članstvo društva	5,6 %	15,8 %	10,9 %
		% of Total	2,7 %	8,2 %	10,9 %
Total		Count	89	95	184
		% within koliko je redno zaposlenih	48,4 %	51,6 %	100,0 %
		% within članstvo društva	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		% of Total	48,4 %	51,6 %	100,0 %

d) redno zaposleni in dohodek iz privatnih virov

Povezava med spremenljivkama redno zaposleni in dohodek iz privatnih virov je pozitivna, šibka. 36,4 % društev, ki nimajo zaposlenih, sodi v nižji dohodkovni razred, 24,1 % dobi do dve tretjini svojih dohodkov iz privatnih virov, 39,5 % sodi v višji dohodkovni razred. 76,2 % društev, ki imajo redno zaposlene, dobi do tretjine svojih dohodkov iz družbenih virov, 9,5 % sodi v srednji dohodkovni razred, 14,3 % pa v višji dohodkovni razred. Sklenem lahko, da društva, ki nimajo zaposlenih, dobijo iz privatnih virov večji odstotek svojih dohodkov kot tisti, ki imajo redno zaposlene delavce.

Tabela 5.4.4.4: Redno zaposleni in dohodek iz privatnih virov

			Dohodek iz privatnih virov			Total
			Nizek dohodkovni razred	Srednji dohodkovni razred	Visok dohodkovni razred	
Koliko je redno zaposlenih	Ni redno zaposlenih	Count	59	39	64	162
		% within koliko je redno zaposlenih	36,4%	24,1%	39,5 %	100,0 %
		% within Dohodek iz privatnih	78,7 %	95,1 %	95,5 %	88,5 %
		% of Total	32,2 %	21,3 %	35,0 %	88,5 %
Vsaj 1 redno zaposlen	Vsaj 1 redno zaposlen	Count	16	2	3	21
		% within koliko je redno zaposlenih	76,2 %	9,5 %	14,3 %	100,0 %
		% within Dohodek iz privatnih	21,3 %	4,9 %	4,5 %	11,5 %
		% of Total	8,7 %	1,1 %	1,6 %	11,5 %
Total		Count	75	41	67	183
		% within koliko je redno zaposlenih	41,0 %	22,4 %	36,6 %	100,0 %
		% within Dohodek iz privatnih	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		% of Total	41,0 %	22,4 %	36,6 %	100,0 %

e) redno zaposleni in dohodek iz tržnih virov

Povezanost med spremenljivkama redno zaposleni in dohodek iz tržnih virov je pozitivna, šibka. 80,4 % društev, ki nimajo redno zaposlenih, sodi v nižji dohodkovni razred, 11 % dobi do dve tretjini svojih dohodkov iz tržnih virov, 8,6 % sodi v višji dohodkovni razred.

57,1 % društev, ki imajo redno zaposlene, dobi do tretjine svojih dohodkov iz tržnih virov, 19 % sodi v srednji dohodkovni razred, 23,8 % dobi več kot dve tretjini svojih dohodkov iz tržnih virov.

Tabela 5.4.4.5: Redno zaposleni in dohodek iz tržnih virov

			Dohodek iz tržnih virov			Total
			Nizek dohodkovni razred	Srednji dohodkovni razred	Visok dohodkovni razred	
Koliko je redno zaposlenih	Ni redno zaposlenih	Count	131	18	14	163
		% within Koliko je redno zaposlenih	80,4%	11,0 %	8,6 %	100,0 %
		% within Dohodek iz tržnih virov	91,6 %	81,8 %	73,7 %	88,6 %
		% of Total	71,2 %	9,8 %	7,6 %	88,6%
Vsaj 1 redno zaposlen		Count	12	4	5	163
		% within Koliko je redno zaposlenih	57,1 %	19,0 %	23,8 %	100,0 %
		% within Dohodek iz tržnih virov	8,4 %	18,2 %	26,3 %	88,6 %
		% of Total	6,5 %	2,2 %	2,7 %	88,6 %
Total		Count	143	22	19	184
		% within Koliko je redno zaposlenih	77,7 %	12,0 %	10,3 %	100,0 %
		% within Dohodek iz tržnih virov	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
		% of Total	77,7 %	12,0 %	10,3 %	100,0 %

5.4.5 Vir dohodka

Zanimalo me je tudi, kako so spremenljivke povezane z viri dohodka; vir dohodka so privatni viri, vir dohodka je trg, vir dohodka je država. Poglejmo si povezanost za vsako spremenljivko posebej. Do sedaj je analiza pokazala, da je spremenljivka vir dohodka so privatni viri povezana s spremenljivkami zaposleni po pogodbi, redno zaposleni, lastnina društva, letnica nastanka društva ter stopnja formalnosti.

Za spremenljivko vir dohodkov je trg sem do sedaj ugotovila, da je povezana s spremenljivkami zaposleni po pogodbi, redno zaposleni, prostovoljci in letnico nastanka društva. Nadaljnja analiza ni pokazala novih povezanosti med spremenljivko vir dohodka je trg in ostalimi spremenljivkami.

Za spremenljivko vir dohodkov je država pa se je tudi v nadaljnji analizi izkazalo, da ni povezana z nobeno spremenljivko.

a) vir dohodka so privatni viri in članstvo

Izkazalo pa se je, da je spremenljivka vir dohodka so privatni viri pozitivno, šibko povezana tudi s spremenljivko članstvo. Skoraj 40 % društev, ki do tretjine svojih dohodkov dobijo iz privatnih virov, ima do 50 članov, 61,1 % pa ima več kot 50 članov. 45,2 % društev, ki sodijo v srednji dohodkovni razred, ima do 50 članov, 54,8 % pa ima

nad 50 članov. 59,7 % društev, ki več kot dve tretjini svojih dohodkov pridobi iz privatnih virov, ima do 50 članov, 40,3 % pa ima nad 50 članov.

Tabela 5.4.5.1: Vir dohodka so privatni viri in članstvo

			članstvo društva		Total
			do 50 članov	nad 50 članov	
dohodek iz družbe	nizek dohodkovni razred	Count	28	44	72
		% within dohodek iz družbe	38,9%	61,1%	100,0%
		% within članstvo društva	32,2%	46,8%	39,8%
		% of Total	15,5%	24,3%	39,8%
	srednji dohodkovni razred	Count	19	23	42
		% within dohodek iz družbe	45,2%	54,8%	100,0%
		% within članstvo društva	21,8%	24,5%	23,2%
		% of Total	10,5%	12,7%	23,2%
	visok dohodkovni razred	Count	40	27	67
		% within dohodek iz družbe	59,7%	40,3%	100,0%
		% within članstvo društva	46,0%	28,7%	37,0%
		% of Total	22,1%	14,9%	37,0%
Total	Count	87	94	181	
	% within dohodek iz družbe	48,1%	51,9%	100,0%	
	% within članstvo društva	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	48,1%	51,9%	100,0%	

5.4.6 Poslanstvo društva

Za spremenljivko poslanstvo društva sem ugotovila, da je povezana s spremenljivkami vir dohodka je trg, prostovoljci in uporabniki so predvsem člani.

a) poslanstvo društva in vir dohodka je trg

Povezava med spremenljivkama poslanstvo društva in vir dohodka je trg je pozitivna, srednje močna. Izkazalo se je, da je 14,6 % tržnih dohodkov namenjenih društvom, katerih glavni namen je druženje, 7,6 % društvom, ki skrbijo za zdravo življenje, 17,8 % društvom, ki se ukvarjajo z vzgojo mladih, 0,5 % društvom, ki skrbijo za naravo, 17,3 % društvom, ki so namenjena rekreaciji, 13 % društvom, ki skrbijo za promocijo športa, 3,2 % društvom, katerih primarni namen je organizacijska dejavnost, kar 25,4 % tržnih dohodkov je namenjenih društvom, katerih primarni namen je doseganje vrhunskih rezultatov, ter 0,5 % namenjenih društvom, katerih namena nisem uspela uvrstiti v nobeno kategorijo. Rezultati pokažejo, da največ tržnih dohodkov dobijo društva, katerih glavni namen je doseganje vrhunskih rezultatov.

Tabela 5.4.6.1: Poslanstvo društva in vir dohodka je trg

			dohodek iz tržnih virov			Total
			nizek dohodkovni razred	srednji dohodkovni razred	visok dohodkovni razred	
poslanstvo a	druženje	Count	23	1	3	27
		% within poslanstvo a	85,2%	3,7%	11,1%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	16,1%	4,3%	15,8%	14,6%
		% of Total	12,4%	,5%	1,6%	14,6%
	zdravo življenje	Count	13	0	1	14
		% within poslanstvo a	92,9%	,0%	7,1%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	9,1%	,0%	5,3%	7,6%
		% of Total	7,0%	,0%	,5%	7,6%
	vzgoja mladih	Count	23	8	2	33
		% within poslanstvo a	69,7%	24,2%	6,1%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	16,1%	34,8%	10,5%	17,8%
		% of Total	12,4%	4,3%	1,1%	17,8%
	narava	Count	1	0	0	1
		% within poslanstvo a	100,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	,7%	,0%	,0%	,5%
		% of Total	,5%	,0%	,0%	,5%
	rekreacija	Count	26	2	4	32
		% within poslanstvo a	81,3%	6,3%	12,5%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	18,2%	8,7%	21,1%	17,3%
		% of Total	14,1%	1,1%	2,2%	17,3%
	promocija športa	Count	23	0	1	24
		% within poslanstvo a	95,8%	,0%	4,2%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	16,1%	,0%	5,3%	13,0%
		% of Total	12,4%	,0%	,5%	13,0%
	organizacija	Count	3	2	1	6
		% within poslanstvo a	50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
		% within dohodek iz tržnih virov	2,1%	8,7%	5,3%	3,2%
% of Total		1,6%	1,1%	,5%	3,2%	
tekmovanje	Count	31	9	7	47	
	% within poslanstvo a	66,0%	19,1%	14,9%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	21,7%	39,1%	36,8%	25,4%	
	% of Total	16,8%	4,9%	3,8%	25,4%	
drugo	Count	0	1	0	1	
	% within poslanstvo a	,0%	100,0%	,0%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	,0%	4,3%	,0%	,5%	
	% of Total	,0%	,5%	,0%	,5%	
Total	Count	143	23	19	185	
	% within poslanstvo a	77,3%	12,4%	10,3%	100,0%	
	% within dohodek iz tržnih virov	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	77,3%	12,4%	10,3%	100,0%	

b) poslanstvo društva in prostovoljci

Spremenljivka poslanstvo je pozitivno, srednje močno povezana tudi s spremenljivko prostovoljci. Rezultati pokažejo, da je največ prostovoljcev vključenih v društva, ki so namenjena organizacijskim dejavnostim ter druženju. Najmanj prostovoljcev je

vključenih v društva, ki so namenjena skrbi za zdravo življenje in organizacijskim dejavnostim.

Tabela 5.4.6.2: Poslanstvo društva in prostovoljci

			prostovoljci				Total
			ni prostovoljcev	do 20 prostovoljcev	do 40 prostovoljcev	nad 40 prostovoljcev	
poslanstvo a	druženje	Count	4	8	7	8	27
		% within poslanstvo a	14,8%	29,6%	25,9%	29,6%	100,0%
		% within prostovoljci	21,1%	7,7%	18,4%	33,3%	14,6%
		% of Total	2,2%	4,3%	3,8%	4,3%	14,6%
	zdravo življenje	Count	3	9	1	0	13
		% within poslanstvo a	23,1%	69,2%	7,7%	,0%	100,0%
		% within prostovoljci	15,8%	8,7%	2,6%	,0%	7,0%
		% of Total	1,6%	4,9%	,5%	,0%	7,0%
	vzgoja mladih	Count	2	23	4	4	33
		% within poslanstvo a	6,1%	69,7%	12,1%	12,1%	100,0%
		% within prostovoljci	10,5%	22,1%	10,5%	16,7%	17,8%
		% of Total	1,1%	12,4%	2,2%	2,2%	17,8%
	narava	Count	0	0	1	0	1
		% within poslanstvo a	,0%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
		% within prostovoljci	,0%	,0%	2,6%	,0%	,5%
		% of Total	,0%	,0%	,5%	,0%	,5%
	rekreacija	Count	3	17	11	1	32
		% within poslanstvo a	9,4%	53,1%	34,4%	3,1%	100,0%
		% within prostovoljci	15,8%	16,3%	28,9%	4,2%	17,3%
		% of Total	1,6%	9,2%	5,9%	,5%	17,3%
	promocija športa	Count	2	18	4	1	25
		% within poslanstvo a	8,0%	72,0%	16,0%	4,0%	100,0%
		% within prostovoljci	10,5%	17,3%	10,5%	4,2%	13,5%
		% of Total	1,1%	9,7%	2,2%	,5%	13,5%
	organizacija	Count	1	2	1	2	6
		% within poslanstvo a	16,7%	33,3%	16,7%	33,3%	100,0%
		% within prostovoljci	5,3%	1,9%	2,6%	8,3%	3,2%
		% of Total	,5%	1,1%	,5%	1,1%	3,2%
	tekmovanje	Count	4	27	8	8	47
		% within poslanstvo a	8,5%	57,4%	17,0%	17,0%	100,0%
		% within prostovoljci	21,1%	26,0%	21,1%	33,3%	25,4%
		% of Total	2,2%	14,6%	4,3%	4,3%	25,4%
	drugo	Count	0	0	1	0	1
		% within poslanstvo a	,0%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
		% within prostovoljci	,0%	,0%	2,6%	,0%	,5%
		% of Total	,0%	,0%	,5%	,0%	,5%
Total		Count	19	104	38	24	185
		% within poslanstvo a	10,3%	56,2%	20,5%	13,0%	100,0%
		% within prostovoljci	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	10,3%	56,2%	20,5%	13,0%	100,0%

c) poslanstvo društva in uporabniki so predvsem člani

Rezultati pokažejo, da so pri 92,3 % društev, ki so namenjena druženju, uporabniki predvsem člani, pri 100 % društev, ki so namenjena zdravemu življenju, pri 96,4 % društev, ki so namenjena vzgoji mladih, 100% društev, ki so namenjena skrbi za naravo, pri 90,6 % društev, katerih primarno poslanstvo je rekreacija, pri 75 % društev, katerih primarni namen je promocija športa, pri 66,7 % društev, ki se ukvarjajo z organizacijskimi dejavnostmi, ter pri 93,6 % društev katerih primarni namen je doseganje vrhunskih rezultatov. Spremenljivki poslanstvo in uporabniki so predvsem člani sta

pozitivno, srednje močno povezani, kar pomeni, da je od namena društva odvisno, kdo so uporabniki društva.

Tabela 5.4.6.3: Poslanstvo društva in uporabniki so predvsem člani

			Uporabniki so predvsem člani		Total
			ne	da	
poslanstvo družjenja	Count	2	24	26	
	% within poslanstvo a	7,7%	92,3%	100,0%	
	% within Uporabniki so predvsem člani	11,1%	14,5%	14,2%	
	% of Total	1,1%	13,1%	14,2%	
	zdravo življenje	Count	0	14	14
	% within poslanstvo a	,0%	100,0%	100,0%	
	% within Uporabniki so predvsem člani	,0%	8,5%	7,7%	
	% of Total	,0%	7,7%	7,7%	
	vzgoja mladih	Count	1	31	32
	% within poslanstvo a	3,1%	96,9%	100,0%	
	% within Uporabniki so predvsem člani	5,6%	18,8%	17,5%	
	% of Total	,5%	16,9%	17,5%	
	narava	Count	0	1	1
	% within poslanstvo a	,0%	100,0%	100,0%	
	% within Uporabniki so predvsem člani	,0%	,6%	,5%	
	% of Total	,0%	,5%	,5%	
rekreacija	Count	3	29	32	
% within poslanstvo a	9,4%	90,6%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	16,7%	17,6%	17,5%		
% of Total	1,6%	15,8%	17,5%		
promocija športa	Count	6	18	24	
% within poslanstvo a	25,0%	75,0%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	33,3%	10,9%	13,1%		
% of Total	3,3%	9,8%	13,1%		
organizacija	Count	2	4	6	
% within poslanstvo a	33,3%	66,7%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	11,1%	2,4%	3,3%		
% of Total	1,1%	2,2%	3,3%		
tekmovanje	Count	3	44	47	
% within poslanstvo a	6,4%	93,6%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	16,7%	26,7%	25,7%		
% of Total	1,6%	24,0%	25,7%		
drugo	Count	1	0	1	
% within poslanstvo a	100,0%	,0%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	5,6%	,0%	,5%		
% of Total	,5%	,0%	,5%		
Total	Count	18	165	183	
% within poslanstvo a	9,8%	90,2%	100,0%		
% within Uporabniki so predvsem člani	100,0%	100,0%	100,0%		
% of Total	9,8%	90,2%	100,0%		

5.5 UGOTOVITEV GLEDE NA PREDPOSTAVKE IN ANALIZO

Iz zgornje analize glede na predpostavke ugotovim, da obstajajo povezanosti med lastnostmi društev iz vsake skupine, in sicer:

Med lastnostmi, ki sem jih predpostavljala za društva, ki so **bliže sferi skupnosti**, sem našla naslednje povezave:

1. Obstaja povezanost med predpostavko, da so takšna društva predvsem na vasi in da nimajo redno zaposlenih delavcev. Iz analize izhaja, da v društvih, ki delujejo na vasi, ni redno zaposlenih.
2. Obstaja povezanost med predpostavko, da društva, katerih namen je predvsem druženje članov, in predpostavko, da takšna društva sredstva za delovanje dobijo predvsem iz privatnih virov, kamor spadajo donacije in članarine.
3. Obstaja povezanost med predpostavko, da društva, katerih namen je predvsem druženje, in predpostavko, da so uporabniki programov predvsem člani.
4. Obstaja povezanost med predpostavko, da so glavni vir prihodkov privatni viri (predvsem članarine) in predpostavko, da imajo takšna društva malo članov.

Med lastnostmi, ki sem jih predpostavljala za društva, ki so **bliže sferi države**, sem našla naslednje povezave:

1. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva dolgo tradicijo (glede na letnico ustanovitve), in predpostavko, da imajo takšna društva veliko članov.
2. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva dolgo tradicijo, in predpostavko, da imajo takšna društva veliko lastnine.
3. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva dolgo tradicijo, in predpostavko, da so takšna društva predvsem v mestih.
4. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva dolgo tradicijo, in predpostavko, da imajo redno zaposlene delavce, torej so bolj formalna.
5. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva veliko lastnine, in predpostavko, da imajo več zaposlenih, torej so bolj formalna.
6. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva več zaposlenih (torej so bolj formalna), in predpostavko, da imajo takšna društva veliko članov.

7. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva daljšo tradicijo, in predpostavko, da se takšna društva ukvarjajo z vzgojo mladih.
8. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva veliko članov, in predpostavko, da je namen takšnih društev vzgoja mladih.

Med lastnostmi, ki sem jih predpostavljala za društva, ki so **bliže sferi trga**, sem našla naslednje povezave:

1. Obstaja povezanost med predpostavko, da so takšna društva predvsem v mestih, in predpostavko, da imajo redno zaposlene delavce.
2. Obstaja povezanost med predpostavko, da imajo takšna društva zaposlene delavce, in predpostavko, da imajo velik del proračuna iz tržnih virov.
3. Obstaja povezanost med predpostavko, da je namen takšnih društev doseganje vrhunskih rezultatov, in predpostavko, da največ sredstev dobijo iz tržnih virov.

5.6 NADALJEVANJE ANALIZE – UMESTITEV DRUŠTEV V CIVILNO DRUŽBO

Iz zgoraj opisane analize lahko sklepam, da so določena društva dejansko bliže neki sferi kot ostalim dvema, saj jih zgoraj navedene lastnosti tja uvrščajo. To lahko predpostavljam glede na to, da obstajajo povezave med lastnostmi društev, ki so značilne za posamezno sfero. Ker ugotovim to povezavo med lastnostmi, lahko analizo nadaljujem ob predpostavki, da so tista društva, ki imajo hkrati več lastnosti, ki sem jih predpostavljala za neko sfero, bliže tisti sferi v družbenem prostoru. To pomeni, če ima neko društvo 4 lastnosti, za katere predpostavljam, da so značilne za sfero trga, potem je vsekakor bliže tržnim organizacijam kot tisto društvo, ki ima le dve značilnosti organizacij, ki so bliže tržnim. In podobno, če ima neko društvo 4 lastnosti, za katere predpostavljam, da so značilne za sfero skupnosti, potem je vsekakor bliže neformalnim socialnim mrežam kot tisto društvo, ki ima le dve značilnosti neformalnih socialnih mrež, ter če ima neko društvo 4 lastnosti, za katere predpostavljam, da so značilne za sfero države, potem je vsekakor bliže vladnim organizacijam kot tisto društvo, ki ima le dve značilnosti vladnih organizacij.

Na podlagi teh predpostavk, ki sem jih za vsako sfero predpostavljala, sem za društva iz vzorca želela ugotoviti, ali sodijo v sredo civilne družbe ali pa se bolj nagibajo h kateri izmed sfer. Naloge sem se lotila postopoma. Najprej sem želela ugotoviti, koliko društev si deli značilnosti neke sfere. Ugotovila sem, da iz vzorca ni možno preveriti vseh predpostavk.

Za boljšo predstavitev sem oblikovala tri nove spremenljivke in sicer:

1. usmerjenost k sferi skupnosti,
2. usmerjenost k sferi države in
3. usmerjenost k sferi trga.

In za te spremenljivke sem izbrala le nekatere indikatorje v skladu s predhodnimi predpostavkami. Spremenljivke sem sestavila iz **spremenljivk prihodek, poslanstvo, članstvo ter spremenljivko tip naselja**.

Spremenljivka **prihodek** je sestavljena (v vprašalniku) iz sedmih dimenzij. Te dimenzije sem združevala in tako dobila spremenljivke:

- prihodek skupnost (donacije, članarine),
- prihodek država (občinska in republiška sredstva, FSO) in
- prihodek trg (tržni viri in drugo).

Spremenljivko **poslanstvo**, ki je sestavljena iz 9 dimenzij, sem prav tako združevala in dobila tri spremenljivke:

- poslanstvo skupnost (druženje, rekreacija, skrb za zdravo življenje),
- poslanstvo država (vzgoja mladih, skrb za naravo, drugo) in
- poslanstvo trg (promocija športa, organizacijske dejavnosti, doseganje vrhunskih športnih rezultatov).

Spremenljivko **članstvo** sem razdružila na tri dimenzije in dobila:

- majhna društva do 50 članov,
- srednje velika društva od 51 do 100 članov in
- velika društva, kamor sodijo vsa društva, ki imajo več kot 100 članov.

Spremenljivko **tip naselja** sem razdružila v tri spremenljivke:

- tip naselja – mesto,
- tip naselja – naselje in
- tip naselja – vas.

Ko sem dobila vse te spremenljivke, sem jih združila v spremenljivke usmerjenost k sferi skupnosti, usmerjenost k sferi države in usmerjenost k sferi trga.

Spremenljivko **usmerjenost k sferi skupnosti** sem sestavila iz spremenljivk:

- prihodek skupnost,
- poslanstvo skupnost,
- majhna društva ter
- tip naselja – vas.

Spodnja tabela pokaže, da le 3,9 % društev nima nobene od naštetih lastnosti. 26,1 % ima eno od naštetih lastnosti, 36,3 % društev ima dve lastnosti, ki društva približajo sferi skupnosti. 28,7 % društev iz vzorca ima tri lastnosti in 5 % društev ima vse štiri lastnosti, ki društva približajo sferi skupnosti.

Tabela 5.6.1: Usmerjenost k sferi skupnost

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nobene lastnosti	15	3,9	3,9	3,9
1 lastnost	99	26,1	26,1	30,0
2 lastnosti	138	36,3	36,3	66,3
3 lastnosti	109	28,7	28,7	95,0
4 lastnosti	19	5,0	5,0	100,0
Total	380	100,0	100,0	

Spremenljivko **usmerjenost k sferi države** sem sestavila iz spremenljivk:

- prihodek država,
- poslanstvo država,
- velika društva ter
- tip naselja – naselje.

Rezultati pokažejo, da 15,8 % društev iz vzorca nima nobene od teh lastnosti. 36,6 % društev iz vzorca ima eno od lastnosti, ki društva približajo k sferi države, 38,4 % ima dve takšni lastnosti, 8,4 % ima tri od naštetih lastnosti in le 1,1 % društev ima vse štiri lastnosti, ki društva približajo sferi države.

Tabela 5.6.2: Usmerjenost k sferi države

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nobebe lastnosti	60	15,8	15,8	15,8
1 lastnost	138	36,3	36,3	52,1
2 lastnosti	146	38,4	38,4	90,5
3 lastnosti	32	8,4	8,4	98,9
4 lastnosti	4	1,1	1,1	100,0
Total	380	100,0	100,0	

Spremenljivko **usmerjenost k sferi trga** sem sestavila iz spremenljivk:

- prihodek trg,
- poslanstvo trg,
- srednje velika društva ter
- tip naselja – mesto.

12,9 % društev iz vzorca nima nobene od lastnosti, ki društvo približajo sferi trga. 36,3 % društev ima eno od teh lastnosti, 34,2 % ima dve lastnosti, 14,7 % društev ima 3 lastnosti in le 1,8 % društev ima vse štiri lastnosti, ki društva približajo sferi skupnosti.

Tabela 5.6.3: Usmerjenost k sferi trga

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nobene lastnosti	49	12,9	12,9	12,9
1 lastnosti	138	36,3	36,3	49,2
2 lastnosti	130	34,2	34,2	83,4
3 lastnosti	56	14,7	14,7	98,2
4 lastnosti	7	1,8	1,8	100,0
Total	380	100,0	100,0	

Nadalje sem želela ugotoviti, kakšen odstotek društev iz vzorca je bližje sferi skupnosti, kakšen sferi države in kakšen je odstotek tistih društev, ki so bližje sferi trga. Pred rekodiranjem sem se odločila, da mora imeti društvo vsaj tri od možnih štirih lastnosti, da

ga prištejemo k določene sferi. Tako sem spremenljivke usmerjenost k sferi skupnosti, usmerjenost k sferi države in usmerjenost k sferi trga rekodirala. Dobila sem dihotomne spremenljivke. Te tri spremenljivke sem nato seštela in dobila spremenljivko delitev na sfere. Spodnja tabela pokaže rezultate. 40,3 % društev iz vzorca pade na sredino civilne družbe. 33,7 % društev iz vzorca vleče k sferi skupnosti. 9,5 % društev iz vzorca vleče k sferi države. 16,6 % društev iz vzorca vleče k sferi trga.

Tabela 5.6.4: Delitev na sfere

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid civilna družba	153	40,3	40,3	40,3
sfera skupnosti	128	33,7	33,7	73,9
sfera države	36	9,5	9,5	83,4
sfera trga	63	16,6	16,6	100,0
Total	380	100,0	100,0	

6. SKLEP

V svoji nalogi sem želela športna društva uvrstiti v trikotnik blaginje, natančneje v sfero civilne družbe. Želela sem ugotoviti, kje v sferi civilne družbe se nahajajo športna društva. Zanimalo me je, ali se nahajajo v sredini trikotnika ali pa se mogoče približujejo kateri od sfer, ki določajo trikotnik blaginje, tj. sferi države, sferi trga ali sferi neformalnih skupnosti. Za sfero civilne družbe je značilno, da vanjo spadajo organizacije, ki so neprofitnega, zasebnega in formalnega značaja. Izhajala sem iz predpostavke, da so vsa društva neprofitna, zasebna in formalna, takšna je namreč zahteva Zakona o društvih.

Glavni cilj naloge je torej dosežen, saj lahko za vzorec 190 športnih društev v Sloveniji rečem, da se jih skoraj polovica (40,3 %) nahaja v sredini civilne družbe, da jih je 33,7 % bolj proti sferi skupnosti, 16,6 % društev iz vzorca vleče k sferi trga in le 9,5 % društev iz vzorca vleče k sferi države. To umestitev sem naredila s pomočjo raznih metod, ki so mi pomagale priti do rezultata. Posluževala sem se vprašalnika, ki sem ga pošljala na športna in rekreacijska društva po vsej Sloveniji.

Pri izdelavi te naloge pasem naletela na več problemov. Prvi, na katerega sem naletela, je bil že v samem začetku, saj je bilo težko sestaviti vprašalnik, iz katerega bi se dalo potegniti vse potrebne informacije. Težko je bilo oblikovati vprašanja, ki so razumljiva in ne prezahtevna. Kljub temu so anketiranci na določena vprašanja odgovarjali enako, tako da sem nekaj vprašanj morala iz analize izključiti.

Drug problem, na katerega sem naletela, je bil oblikovanje vzorca iz registra društev, kamor sem vprašalnik pošiljala. Hotela sem namreč, da bi bil vzorec v čim boljšem sorazmerju z registrom, to pomeni, da sem hotela imeti v vzorcu sorazmeren delež društev po panogi in po tipu naselja.

Največji problem pa mi je predstavljala neodzivnost. Vprašalnik sem poslala na 643 naslovov, vsakemu vprašalniku priložila kuverto z mojim naslovom in znamko, kar je pomenilo kar precejšen finančni zalogaj, pa sem kljub temu dobila izpolnjenih le 190 vprašalnikov.

Pri tem je potrebno poudariti, da je vzorec društev precej majhen (190) glede na veliko število društev v Sloveniji, ki so predmet mojega raziskovanja. Ne glede na vse težave, s katerimi sem se soočala pri pridobitvi želenih podatkov, pa mi je z raziskavo uspelo doseči cilj naloge, ki sem si ga zadala, vendar pa je potrebno poudariti, da ti rezultati veljajo le za ta vzorec in ne moremo z zagotovostjo trditi, da rezultati te naloge veljajo za vso populacijo.

LITERATURA

Anheier, Helmut K. (2005): *A dictionary of civil society, philanthropy and the non-profit sector*. London in New York: Routledge.

Anheier, Helmut K. (2005): *Nonprofit organizations: Theory, management, policy*. ZDA in Kanada: Routledge.

Center za proučevanje družbene blaginje (2006): *Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja v Sloveniji*. Dostopno na http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/nevladne_organizacije/2_splosni_podatki_NVO.doc (2. avgust 2007).

Črnak-Meglič, Andreja in Maja Vojnovič (1997): Vloga in pomen neprofitno-volonterskega sektorja v Sloveniji. *Družboslovne razprave* XIII(24/25), 152–178.

Državni zbor Republike Slovenije (1998): *Zakon o športu*. Ljubljana:Uradni list Republike Slovenije 929. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929> (4. julij 2007).

Državni zbor Republike Slovenije (2006): *Zakon o društvih*. Ljubljana:Uradni list 2567. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200661&stevilka=2567> (4. julij 2007).

Evers, Adalbert in Jean-Louis Laville (2004): *The third sector in Europe*. Anglija in ZDA: Edward Elgar Publishing.

Kolarič, Zinka (1994): Vloga humanitarnih neprofitno-volonterskih organizacij v slovenskem sistemu blaginje v 90-ih letih. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo* XXII(168–169), 143–150.

- Kolarič, Zinka (2003): Neprofitno-volonterske organizacije in njihov razvoj – od volontarizma k profesionalizmu. *Teorija in praksa* 40.1, 37–56.
- Kolarič, Zinka (2006): *Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja v Sloveniji*. Ljubljana: FDV.
- Kolarič, Zinka (1994): Neprofitno-volonterske organizacije v Sloveniji. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo* XXII (168–169), 107–120.
- Kolarič, Zinka, Andreja Črnak-Meglič in Maja Vojnovič (2002): *Zasebne neprofitno-volonterske organizacije*. Ljubljana: FDV.
- Kolarič, Zinka, Andreja Meglič-Črnak in Ivan Svetlik (1995): Slovenija. *Družboslovne razprave* XI, 19–20.
- Muukkonen, Martti (2007): *Dear child has many names – different concepts and their connotations for civil society and its organisations*. CONIFEGO – Midterm conference on »European Cityzenship – Challenges&Possibilities«. Roskilde: 1-3 July.
- Pediček, Franc (1970): *Pogledi na telesno vzgojo, šport in rekreacijo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Pestoff, Victor A. (1992): Third sector and Co-Operative Services – An Alternative to Privatization. *Journal of Consumer Policy* 15, 21–45.
- Rakar, Tatjana (2007): *Razvoj cerkvenih šol v postsocialističnih družbah*. Ljubljana: FDV.
- Salomon, Lester M. in Helmut Anheie (1996): *The International Classification of Nonprofit organizations: ICNPO – Revision 1*. ZDA: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies. Dostopno na <http://www.jhu.edu/ccss/Publications/pdf/icnpo.pdf> (2. avgust 2007).

Salomon, Lester M., Sokolowski S. Wojciech in Regina List (2003): *Global Civil Society: An overview*. ZDA: John Hopkins University.

Strel, Janko (1997): *Šport v Sloveniji 92 – 96*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Šugman, Rajko (1997): *Zgodovina svetovnega in slovenskega športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Ude, Lojze (1994): Javno dobro. *Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo* XXII (168–169), 121–134.

Zgodovinski arhiv Ljubljana (1992): *Vodnik zgodovinskega arhiva Ljubljana*. Dostopno na http://www.zal-lj.si/Vodnik/o_ustvarjalcih/Vodnik_drustva.htm (8. september 2007).

Zimmer, Anette in Eckhand Priller (2004): *Future of Civil Society. Making Central European Non-profit Organizations Work*. ZDA: The Robert Bosch Foundations.

PRILOGA

VPRAŠALNIK O ŠPORTNIH DRUŠTVIH

Sem Melita Smodiš, zaposlena v športnem društvu in zaključujem študij na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Pod vodstvom izr. prof. dr. Zinke Kolarič bom s pomočjo tega vprašalnika skušala napisati diplomsko delo z naslovom Neprofitne in prostovoljne organizacije na področju športa in rekreacije v Sloveniji. Obračam se na Vas s prošnjo, da odgovorite na vsa zastavljena vprašanja, saj si uspešno opravljenega diplomskega dela brez Vašega sodelovanja ni moč zamisliti. Pomanjkljivo izpolnjen vprašalnik zmanjšuje vrednost pridobljenih rezultatov, zato si prosim vzemite nekaj časa in odgovorite na vsa vprašanja. Vprašalnik je anonimen, rezultati pa bodo uporabljeni v namene študija. Prilagam Vam tudi kuverto, v katero vložite izpolnjen vprašalnik in mi ga vrnete na moj naslov.

Za Vaš čas se Vam najlepše zahvaljujem!

1) S katerim športom se ukvarjate v vašem društvu?

2) Katerega leta je bilo vaše društvo ustanovljeno?

3) Koliko članov ima vaše društvo?

4) Opišite poslanstvo oziroma namen vašega društva?

5) Kakšni so srednjeročni cilji vašega društva?

6) Koliko je vseh zaposlenih v vašem društvu (v letošnjem letu)?

6a) Koliko je redno zaposlenih in na katerih delovnih mestih (v letošnjem letu)?

6b) Koliko je zaposlenih po pogodbi oziroma delajo preko študentskega servisa (v letošnjem letu)?

a) po pogodbi _____

b) študenti _____

7) Koliko je vključenih prostovoljcev (v letošnjem letu)?

7a) Katera dela opravljajo prostovoljci?

8) Kakšno opremo ima vaše društvo v lasti?

a) pisarniški prostori : _____

b) nepremičnine : _____

c) zemljišče : _____

d) počitniške kapacitete: _____

e) računalniška oprema, telefoni, faksi, dostop do interneta....: _____

f) ostala oprema: _____

9) Naštejte največ 5 programov, ki jih društvo izvaja?

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

10) Kdo so uporabniki programov, ki jih društvo izvaja? (Obkrožite)

a) predvsem člani društva

b) predvsem nečlani društva

c) širša javnost

11) Iz katerih virov dobiva društvo sredstva za svoje delovanje in kolikšen delež vašega proračuna predstavlja posamezen vir prihodkov?

a) donacije : _____ %

b) občinska sredstva: _____ %

c) republiška sredstva: _____ %

d) članarine : _____ %

e) tržni prihodki: _____ %

g) FSO sredstva: _____ %

h) druga sredstva: _____%

12) Koliko znaša letni proračun društva?

_____ EUR